Пралетары ўсіх краеў, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'яя прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Нявыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не варачаюцца.

КОШТ НУМАРУ 4 кап.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА:
На 1 месяц — 70 к.
„ 3 „ 2 р. — к.
„ 6 „ 4 р. — к.
„ 1 год 7 р. — к.
Зьмена адрасу: іншагародняя—20 к., мясцовыя—10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ:
За радок нанпарэлі пасьля тэксту — р. 50 к.
За радок нанпарэлі пасярод тэксту 1 р. — к.
За радок нанпарэлі перад тэкстам 1 р. 50 к.
Сьпешныя на 50 проц. даражэй.
Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ:
За 1 дакумант .35 кап.
За кожны дадатковы .15
Беспрацоўн. і чырвонаармейцы за дакумант .15
За кожны дадатковы .5
Публікацыі ЗАГС'—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. канторах.

АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

8-мы ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 197 (2089) Чацьвер, 1-га Верасьня 1927 г.

Трымайце зброю напагатове!

Прэзыдыум Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў Беларускае ССР вітае кузьню кіраўнікоў Р. С. Ч. А.—АБ'ЯДНАНУЮ БЕЛАРУСКУЮ ВАЙСКОВУЮ ШКОЛУ з чарговым выпускам 183 сьвядомых у вайсковай справе, аддадзеных інтарэсам рабочых і сялян—чырвоных камандзіраў.

Навісшая над Савецкім Саюзам пагроза вайны і прымежнае становішча БССР робяць асабліва важнай і пачэснай работу па падрыхтоўцы маладых рабочых і сялян да кіраваньня ўзброенымі сіламі Савецкага Саюзу.

Цэнтральны Выканаўчы Камітэт упэўнен, што Беларуская Аб'яднаная Вайсковая Школа і далей з гонарам выпаўніць ускладзеную на яе задачу падрыхтоўкі кваліфікаваных вайсковых працаўнікоў з маладых рабочых і сялян Беларусі і заўжды будзе гатова ўстаць у пярэднія шэрагі рабочых і сялян БССР для ўзброенага адпору міжнароднай буржуазеі, якая ня сёньня—заўтра імкнецца вырашыць сілаю аружжа сьмяротную спрэчку паміж капіталізмам і сацыялізмам, імкнецца пазбавіць рабочых і сялян здабытых 10 год таму назад заваёў вялікага Кастрычніка.

Камандзіры і курсанты Аб'яднанай Беларускай Вайсковай Школы, дасканала вывучайце мастацтва ваеннай барацьбы.

Трымайце зброю напагатове!—да гэтага заклікае вас Цэнтральны Выканаўчы Камітэт БССР.

Няхай жыве і мацнее Рабоча-Сялянская Чырвоная Армія!

Няхай жывуць чырвоныя камандзіры!

Няхай жыве наш правадыр ва ўзброенай барацьбе, як і ў мірным будаўніцтве—КП(б)Б.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. ЧАРВЯКОЎ.**

Час. вык. аб. Сэкратара ЦВК БССР **А. СТАШЭЎСКІ.**

Вучот аб'ектаў с.-г. падатку

Ажыцьцяўленьне асноўнага прынцыпу с.-г. падатку—падаходнасьці залежыць у першую чаргу ад правільнага дасканалага вучоту аб'ектаў абкладаньня. У гэтым сэнсе ніжэйпаказаныя вынікі першага пэрыяду сел.-г. падатковай кампаніі павінны зьвярнуць увагу і атрымаць ацэнку зацікаўленых органаў.

Усяго па БССР узята на вучот 3.023 тыс. дзес. ральлі, 1.417 тысяч дзес. сенажаці, 1.260 тыс. буйнай рогатай жывёлы, 707 тыс. коняй, 74 тыс. валоў, 830 тыс. галоў сьвіней і 20.462 тыс. руб. неземляробчых заработкаў. (Сюды не ўвайшлі два раёны, што, аднак, не адаб'ецца на агульных вывадах). Супроць даных падатковага вучоту за мінулы год адбыліся наступныя зьмены ў %%: ральлі +4,3, пасеваў +6,5, сенажацяў +5,6, буйнай рагатай жывёлы —9,5, коняй — 7,8, валоў—9,2, сьвіней +14,4, неземляробчых заработкаў +94,0 (!).

Такім чынам ёсьць рост па ўсіх стацьцях, апроч буйнай (рогатай і раб.) жывёлы, якая паказвае значнае паніжэньне. Гэтае зьявішча толькі ў нязначнай ступені можна лічыць вынікам павышэньня на 1 год абкладаемага ўзросту жывёлы, бо гэта павышэньне павінна было пакрывацца натуральным перасоўваньнем аднэй групы жывёлы па ўзросту ў другую. Значна большую ролю ў недавучоце жывёлы адыграла няўважлівасьць да вучотнай працы з боку РВК і с-саветаў і дрэннае кіраўніцтва з боку акруговых органаў. Гэта пацьвярджаецца стракатасьцю вынікаў вучоту па акругах: Мазырская акруга дае па жывёле зьмяншэньне ўсяго на 6 проц., Полацкая—на 7 проц., Магілеўская—на 13 проц., Аршанская і Гомельская—на 11 проц. Нельга лічыць здавальняючымі і вынікі вучоту ральлі, бо супроць даных ЦСУ тут застаецца недавучот звыш 1 міліёну дзесяцін, ці каля 25 проц. Дапускаючы некаторую недакладнасьць даных ЦСУ, мы ўсё-ж упэўнены, што **сотні тысяч дзесяцін ральлі яшчэ ўтойваюцца ад абкладаньня,** і ў адпаведнай меры церпяць падаходны прынцып с. г. падатку і інтарэсы прыбытковай часткі буджэту.

Павялічэньне колькасьці сьвіней на 14 проц. нельга ня прызнаць некаторым дасягненьнем. Але і тут будзе шмат працы, бо, па скромных падрахунках сьвіней утоена ад абкладаньня прыблізна яшчэ гэтулькі, колькі выяўлена ў бягучым годзе. Да таго-ж і тут вялікая стракатасьць вынікаў па акругах. Бабруйская акруга дае прырост 30 проц., Аршанская і Полацкая—па 24 проц., Менская—усяго 8 проц., Мазырская — 14 проц. Між тым, магчымасьці вучоту і абкладаньня другаразрадных прыбыткаў ня вычарпаны, што навочна відаць са становішча з неземляробчымі заробкамі.

Гэтыя заробкі даюць сёлета павялічэньне на 94 проц. Гэткі вялікі рост, зразумела, не гаворыць аб вялікіх зьменах у разьмерах гэтага прыбытку а толькі сьведчыць, які дрэнны быў вучот у мінулым годзе, і якая вялікая праца чакае тут. Пры сярэднім павялічэньні вучотных неземляробчых заработкаў на 9 проц., паасобныя акругі паказваюць наступны рост іх: Магілеўская—на 299 проц., Гомельская—на 132 проц., Віцебская—на 181 проц. Тым больш можна думаць, што ў іншых акругах, які паказалі павышэньне на 47—92 проц., неземляробчыя заработкі ўлічаны далёка ня поўна.

Напрашваецца сам сабою наступны вывад: нельга лічыць здавальняючымі вынікі вучоту с.-г. падатковых аб'ектаў. Ня спыняючы чарговай працы па с.-г. падатку (вылічэньня акладаў, дастаўкі акладных лістоў), акруговыя і раённыя органы павінны праверыць вынікі вучоту, устанавіць месцы і разьмеры ўтоеньня, карыстаючыся ўсімі сродкамі (абмер, праверка на месцы, аддача пад суд утойшчыкаў і г. д.). Праверка вучотных аб'ектаў не павінна спыняцца ў працягу ўсёй кампаніі. Гэтага вымагаюць інтарэсы падатковай палітыкі і буджэту краіны.

АДНАЎЛЕНЬНЕ ПОЛЬСКА-САВЕЦКІХ ПЕРАМОЎ.

Патэк у Чычэрына.

МАСКВА, 30-VIII. Польскі консул Патэк, які нядаўна вярнуўся ў Маскву, 26 жніўня даведаўся да тав. Чычэрына і меў з ім доўгую гутарку.

Дзякуючы таму, што спрэчныя пытаньні, выкліканыя забойствам прадстаўніка СССР т. Войкава, вырашаны здавальняюча для абодвых краін, дык Народны Камісарыят Замежных Спраў лічыць інцыдэнт ліквідаваным.

У зьвязку з гэтым на днях будуць адноўлены перамовы наконт угавору аб ненападзе і аб гандлёвым угаворы паміж СССР і Польшчай.

ЛІЦЬВІНАЎ У БЭРЛІНЕ.

БЭРЛІН, 30-8. Праездам у Маскву Ліцьвінаў заехаў у Бэрлін. У час пабыту ў Бэрліне Ліцьвінаў меў спатканьне з статс-сэкратаром міністэрства замежных спраў Шубэрам.

Апошні ліст Ванцэці.

Паважаны таварыш Данат! Губарнатар Фулер робіць таксама, як і судзьдзя Тэпер і як судзьдзя апэляцыйнага суду Масачузэтс. Ён будзе рабіць тое-ж, што і яны. Апрача таго, я думаю, што Фулер даўно надумаў, што яму рабіць, аб чым яскрава сьведчыць яго артыкул—„Чаму я за пакараньне сьмерцю", зьмешчаны ў адной часопісі

Я спадзяюся, што вы ўбачыце пад попелам агонь і за сьмерцю жыцьцё. Праўда пераможа. Яна будзе тым агнём, які ў вас усіх распаліць адвагу. Перадайце таварышам наша шчырае сардэчнае прывітаньне.

БАРТАЛЁМЭО ВАНЦЭЦІ.

Ушанаваньне загінуўшых нью-ёркскім пралетарыятам.

НЬЮ-ЁРК, 30-VIII. У працягу вечара і ночы ў адным з будынкаў, у рабочым квартале Нью-Ёрку, дзе выстаўлены пасьлясьмертныя маскі, зьнятыя з Сако і Ванцэці, перабывалі тысячы рабочых. Каля масак стаіць ганаровая варта ў чырвоных кашулях.

Сакратар бастонскага камітэту абароны Сако і Ванцэці засуджан да году астрогу за прамову, якую ён сказаў над прахам Сако і Ванцэці. Жонка Сако зьвярнулася з прамовай да рабочых, якія зьявіліся разьвітацца з прахам закатаваных. У ёй яна дзякавала рабочых і заклікала іх папаласьці ўсе сілы дзеля вызваленьня нявольнікаў клясавай вайны.

Забойства асуджана амэрыканскім зьездам пракурораў.

НЬЮ-ЁРК, 30-VIII. Канфэрэнцыя «нацыянальнае асацыяцыі пракурораў», адхіліла рэзалюцыю, у якой зьмяшчалася пахвала уладзе штату Масачузэтс за пакараньне Сако і Ванцэці. Рэзалюцыя была адхілена, ня гледзячы на дэмагагічнае выступленьне пракурора штату Масачузэтс, які даказваў неабходнасьць яе ўхваленьня.

Вуліца імя Сако і Ванцэці ў Францыі.

ПАРЫЖ, 30-8. Муніцыпальная рада гораду Кармо (дэпартамант Тарн, Францыя) пастанавіла перайменаваць адну з вуліц у вуліцу імя Сако і Ванцэці.

Пагроза арыштаў рэвалюцыянэраў у Шанхаі.

ЗГАВОР ЧАНКАЙШЫСТАЎ З ІМПЭРЫЯЛІСТАМІ АБ СУПОЛЬНЫМ ЗМАГАНЬНІ З РЭВАЛЮЦЫЯЙ.

ШАНХАЙ, 30-8. Водлуг некаторых вестак, кітайская ўлада Шанхаю ўтварыла з уладай міжнароднага сэтльмэнту і францускай канцэсіяй згоду аб агульнай барацьбе з „контр-рэвалюцыйнымі элемэнтамі", г. зн. камуністамі, рэвалюцыйнымі рабочымі дзеячамі і інш.

Ангельскія газэты паведамляюць, што кітайская ўлада перадала муніцыпальнай паліцыі міжнароднага сэтльмэнту сьпіс з прозьвішчамі пражываючых на тэрыторыі сэтльмэнту 30 камуністаў, якіх кітайская ўлада просіць арыштаваць.

Выклікаючыя паводзіны амэрыканцаў.

ВАШЫНГТОН, 30-VIII. Згодна чутак, міністэрства замежных спраў Амэрыкі заявіла нанкінскаму ўраду пратэст супроць увядзеньня з 1-га верасьня павышаных мытных тарыфаў.

Амэрыканская гандлёвая палата ў Шанхаі настойвае на тым, каб з дапамогай атрадаў амэрыканскае марское пяхоты, якая знаходзіцца ў Кітаі, пашкодзіць ажыцьцяўленьню новых пастаноў.

* * *

ШАНХАЙ, 30-VIII. Як ужо паведамлялася, амэрыканская гандлёвая палата ў Шанхаі пераслала ў міністэрства замежных спраў Амэрыкі ўхваленую ёю рэзалюцыю, у якой падкрэсьліваецца неабходнасьць безадкладнае выпрацоўкі пляну дзеяньня для абароны амэрыканскага гандлю ў Кітаі, у зьвязку з новым падаткам, уведзеным нанкінскім урадам.

Гэтая рэзалюцыя выклікала вострае нездавальненьне кітайскіх колаў Шанхаю. Прадстаўнік міністэрства замежных спраў у гутарцы з прадстаўніком друку заявіў, што: «калі амэрыканская гандлёвая палата ня спыніць сваёй шкоднай дзейнасьці», дык нанкінскі ўрад будзе прымушан зьвярнуцца да амэрыканскіх консульскіх прадстаўнікоў у Шанхаі з просьбай «спыніць імпэрыялістычную працу амэрыканскае гандлёвае палаты».

У пагоні за адшуканьнем грошай.

ШАНХАЙ, 30-8. Агалошана афіцыйнае паведамленьне, што нанкінскі ўрад ухваліў часова адкласьці правядзеньне ў жыцьцё закону аб адмене лікцзіна (унутраная мыта, якая бярэцца за правозку тавару з аднае правінцыі ў другую).

ЭВАКУАЦЫЯ ЯПОНСКІХ ВОЙСК З ШАНЬДУНІ.

ТОКІЁ, 30-8. Агалошана ўрадавае паведамленьне аб эвакуацыі японскіх атрадаў з правінцыі Шаньдунь. У паведамленьні зазначаецца, што калі «мір і парадак будуць зноў парушаны ў любой частцы Кітаю, дзе пражываюць японцы, і безапаснасьць апошніх будзе пад пагрозаю, дык урад можа быць вымушан ужыць такія-ж абаронныя меры».

ЗАБЯСЬПЕЧАНЫ ПРАВАЛ ПЛЕНУМУ ЛІГІ НАЦЫЙ.

Дыплёматычная хвароба Брыяна.—Вострае нездаволеньне ў Нямеччыне.—Рэгрэсыўнае палітыканства Чэмбэрлена—адна з прычын крызісу.

БЭРЛІН, 30-VIII. Згодна паведамленьня з Жэневы, Брыян мабыць ня зьявіцца на адчыненьне пленуму Лігі Нацый, які пачнецца 5-га верасьня. На сэсіі рады Лігі яго будзе замяшчаць Поль Бонкур.

Гэтае паведамленьне зрабіла вялічэзнае ўражаньне як у Бэрліне, так і ў Жэневе. Бэрлінскі друк упэўнівае, што рашэньне Брыяна ня ўдзельнічаць на пасяджэньні рады Лігі Нацый выклікана ня так станам яго здароўя, як паведамляюць афіцыйныя весткі, а больш палітычнымі меркаваньнямі—у тым ліку адстаўкаю дэ-Жувэнэля і Робэрта Сэсіля.

Некаторыя бэрлінскія газэты, абгаварваючы паведамленьне аб жаданьні Брыяна «спазьніцца» на сэсію Лігі, выступаюць з вострaю крытыкаю палітыкі Чэмбэрлена. Напрыклад, жэнеўскі карэспандэнт аднае з газэт піша: «Ухіленьне Брыяна ад удзелу ў сэсіі рады Лігі Нацый павінна быць зразумела Чэмпэрлену сымбалічна, а іменна ў тым сэнсе, што з хмар, якія таўпіліся на яго небасхіле, урэшце, выбухнуў пярун. Гэты ўдар пяруну азначае: ня варта цяпер весьці палітыку Лігі Нацый, калі ты ў адзін і той жа час хочаш падтрымліваць усе інтрыгі ў Эўропе. Вось такія прыблізна думкі некаторых палітычных дзеячоў у Жэневе. У момант, калі агульны спакой знаходзіцца пад пагрозаю, і калі марудна, але пэўна, падрыхтоўваецца новая сусьветная вайна, дык як ніколі патрэбна называць рэчы сваімі імёнамі».

ПРАВАЛ ВЕНСКАЕ АФЭРЫ З „ЛІСТАМІ ЗІНОЎЕВА".

ПАДРОБШЧЫК ВЭЙС ПАПАЎСЯ З ПАЛІЧНЫМ.

ВЕНА, 30-8. Блізкая да венскіх паліцэйскіх колаў газэта «Дэр Турм» агаласіла ўчора новы «дакумэнт», які павінен уяўляць сабою пратакол «пасяджэньня агітпропу камуністычнае арганізацыі 19 акругі Вены, прысьвечанага ліпнёўскім падзеям». Фігуруючыя ў пратаколе прозьвішчы адзначаны толькі ініцыяламі і фантастычнымі лічбамі.

Газэта надрукавала гэты дакумант пад наступным загалоўкам: «закулісны бок падзей 15 га ліпеня». «Камуністы падрыхтоўвалі штурм урадавых будынкаў і паліцэйскага кіраўніцтва».

Камуністычная «Ротэ Фанэ» выкрывае паходжаньне гэтага пратаколу. Пасьля агалашэньня яго газэтаю «Дэр Турм» (належачай рапейшаму сацыял-дэмакрату Вэйсу) у рэдакцыю «Ротэ Фанэ» зьявіўся адзін сацыял-дэмакратычны журналіст і заявіў, што аўтарам «пратаколу» зьяўляецца ён, і што ён сфабрыкаваў пратакол, каб выкрыць Вэйса, які пасьпяшыў набыць «дакумэнт». Аб гэтым сваім кроку журналіст загадзя паведаміў рэдакцыю сацыял-дэмакратычнае «Арбэйтэр Цэйтунг» і газэту «Абэнд». Фігуруючыя ў пратаколе ініцыялы і лічбы ўяўляюць сабою нішто іншае, як пачатковыя літары прозьвішчаў палітычных дзеячоў Аўстра-Вэнгрыі і парадкавыя нумары, пад якімі значацца іх жыцьцяпісы ў адным з старых справачнікаў аўстра-венгерскага парляманту.

Затуманьваньне вачэй рабочай клясе.

ПАРЫЖ, 30-VIII. Газэта «Пэйль» агалошвае адозву рэфармісцкае генэральнае канфэдэрацыі працы Францыі наконт урачыстага прыёму, які мае адбыцца ў дзень прыезду ў Францыю членаў «амэрыканскага легіёну» (напоўфашысцкае арганізацыі былых франтавікоў, утворанае ў Злучаных Штатах пасьля імпэрыялістычнае вайны).

Генэральная канфэдэрацыя працы—гаворыцца ў адозьве—ня зможа браць удзелу ў сьвяткаваньні, якое можа паказацца абразаю ўсеагульнае жалобы па закатаваных. Генэральная канфэдэрацыя працы заклікае рабочых усяго сьвету зьяднанай сілай дабіцца адмены сьмяротнай кары ва ўсіх краінах. З свайго боку генэральная канфэдэрацыя працы ўхваліла ўзьняць гэтае пытаньне перад Амстэрдамскім Інтэрнацыяналам.

Рэфармісты—даносчыкі ў паліцыю.

БЭРЛІН, 30-VIII. Тры служачыя—члены прафсаюзу, якія несьлі на дэманстрацыі супроць закатаваньня Сако і Ванцэці плякат з лёзунгам «За саюз з савецкімі прафарганізацыямі», былі арыштаваны паліцыяй па просьбе рэфармісцкіх лідэраў прафсаюзу.

РУХ СЯРОД АЎСТРАЛІЙСКІХ ТРАНСПАРТНІКАЎ

Стачка салідарнасьці з рабочымі цукровых плянтацый.

ЛЁНДАН, 30-8. Агенцтва Рэйтэр паведамляе з Сіднея—(Аўстралія): «Сёньня ў Мэльбурне адбылася канфэрэнцыя прадстаўнікоў усеаўстралійскага саюзу чыгуначнікаў з членамі выканаўчага камітэту ўсеаўстралійскага рабочага саюзу (самага буйнага прафсаюзу Аўстраліі) у справе забастоўкі чыгуначнікаў, якая адбылася ў знак салідарнасьці з забастоўкаю рабочых плянтацый цукровага трэсту ў Квінслэндзе.

Старшыня саюзу чыгуначнікаў заявіў, што прадбачыцца склік канфэрэнцыі прафсаюзу транспартных рабочых, маракоў і партовых грузчыкаў з мэтаю выпрацаваць супольны плян ізаляцыі штата Квэнслэнд праз агалашэньне блёкады партоў гэтага штату і апавяшчэньне агульнае забастоўкі транспарту.

Рабочыя мясцовага транспарту рашылі далучыцца да чыгуначнікаў.

РУХ У АЎСТРЫІ ЗА ПАСЫЛКУ Ў СССР РАБОЧАЕ ДЭЛЕГАЦЫІ.

ВЕНА, 30-8. Аўстрыйскі камітэт адзінства, які складаецца пераважна з сацыял-дэмакратаў, членаў фабрычна-заводзкіх камітэтаў і службовых асоб партыі, зьвярнуўся да рабочых з другою адозваю, у якой прапануе распачаць выбары другое рабочае дэлегацыі ў СССР і **паведамляе аб пасылцы больш шматлікае дэлегацыі аўстрыйскіх рабочых на ўрачыстасьць у зьвязку з дзесяцігодзьдзем Кастрычнікавае рэвалюцыі.**

Высылка Бартошэца з Румыніі.

ВЕНА, 30-8. Абаронца Барыса Стэфанава, праскі адвакат Бартошэц—член выканкому славацкае сэкцыі МОПР пры прыезьдзе ў Румынію быў затрыманы на граніцы. Румынская ахранка спрабавала схіліць Бартошэца адмовіцца ад далейшага падарожжа ў зьвязку з нібы нацыяналістычнымі выступленьнямі проці Стэфанава і проці дапушчэньня да суду чужаземнае абароны. Аднак, Бартошэц усё-ж прыехаў у Бухарэст.

Да пачатку працэсу будынак вайсковага суда быў ачэплен узмоцненым кардонам паліцыі. Пасяджэньне суда адчынілася пры адсутнасьці абвінавачанага і працэс адкладзен на невядомы час, нібы з прычыны зьмен, якія адбыліся ў складзе суда, у зьвязку з „хваробаю" аднаго з судзьдзяў.

27-га жніўня ахранка выслала Бартошэца, пад прыдзіркаю нібы ўмешваньня яго ва ўнутраныя справы Румыніі. Бартошэца праводзілі на вакзал паліцэйскія агенты.

Француская буржуазея байкатуе кампартыю.

ПАРЫЖ, 30-8. Водлуг паведамленьня «Юманітэ», парыская арганізацыя кампартыі, якая мела намер арганізаваць мітынг пратэсту проці ўжываньня ў адносінах да Марты рэжыму, устаноўленага для крымінальных злачынцаў, была прымушана адмовіцца ад сваіх плянаў, бо ні адзін уласьнік публічных заляў у Парыжы не згадзіўся даць памяшканьне пад мітынг.

ЗРЫЎ СТАЧКІ БУДАПЭШЦКІХ МЭТАЛЁЎЦАЎ.

ВЕНА, 30-8. Забастоўка мэталістаў у Вэнгрыі часткова сарвана прадпрыёмцамі з дапамогаю прафсаюзнае бюракратыі. У выніку перамоў, якія адбываюцца на асобных прадпрыёмствах, некаторыя з больш буйных прадпрыёмстваў, у тым ліку машынабудаўнічы завод Шлік-Нікальсон і інш., аднавілі працу на ўмовах павялічэньня заработку на 4-5 проц. для 60-80 проц. занятых на гэтых прадпрыёмствах рабочых. На іншых буйных прадпрыёмствах перамовы яшчэ ня скончыліся, і аднаўленьне працы чакаецца бліжэйшымі днямі.

Стачка румынскіх друкароў.

ВЕНА, 30-8. У Бухарэсьце забаставала каля тысячы друкароў з мэтаю дамагчыся павышэньня заработку. Напярэдне перад гэтым выступленьнем адбылася дэманстрацыйная аднадзённая ўсеагульная забастоўка друкароў, у выніку чаго прадпрыёмцы поўнасьцю задаволілі патрабаваньне часткі забастаўшых.

Рабочыя рэшты друкарняў ня спыняюць забастоўкі.

Шпіёнская арганізацыя ў Кішынёве?

ВЕНА, 30-8. Румынская вайсковая ўлада паведамляе, што ў Кішынёве выкрыта арганізацыя, якая нібы займалася шпіянажам, прычым арыштаваны тры афіцэры запасу, два афіцэры з камэндатуры кішынёўскага вакзалу і яшчэ 40 чалавек.

У паведамленьні гаворыцца, што гэтая, нібы, шпіёнская арганізацыя „знаходзілася ў сувязі з выкрытаю нядаўна шпіёнскаю арганізацыяю ў Бэндэрах недалёка ад Бухарэсту, дзе адбылося 50 арыштаў".

Задачы падрыхтоўкі да 10-е гадавіны Кастрычніка.

Масавую агітацыю сусьветнага значэньня Кастрычніка ўвязаць з ваеннаю небясьпекаю і з асьвятленьнем інтэрнацыянальных задач пралетарыяту СССР.

З дакладу т. Крыніцкага на нарадзе рэдактароў.

МАСКВА. На нарадзе рэдактароў у аддзеле друку ЦК УсеКП(б) 29-га жніўня даклад аб задачах падрыхтоўкі да сьвяткаваньня дзесяцігодзьдзя Кастрычніка зрабіў загадчык АПО ЦК УсеКП(б) тав. Крыніцкі.

Праца па растлумачэньні значэньня Кастрычнікавае рэвалюцыі і яе вынікаў—сказаў дакладчык—у асноўным яшчэ не распачата. Асноўная літаратура яшчэ не пачала зьяўляцца. Масавая праца ў зьвязку з дзесяцігодзьдзем Кастрычніка зусім не пачата.

Неабходна раней усяго разгарнуць актыўную МАСАВУЮ ВУСНУЮ І ДРУКАВАНУЮ АГІТАЦЫЮ ўжо ў пачатку верасьня, каб растлумачыць рабочаму і селяніну сутнасьць і значэньне Кастрычнікавае рэвалюцыі і асноўныя вынікі барацьбы ўраду за 10 гадоў савецкае ўлады. У першую чаргу гэтая праца павінна быць зьвязана з асьвятленьнем сэнсу і значэньня асноўных фактаў 1917 году і пэрыяду падрыхтоўкі да Кастрычнікавае рэвалюцыі.

СУСЬВЕТНАЕ ЗНАЧЭНЬНЕ КАСТРЫЧНІКАВАЕ РЭВАЛЮЦЫІ ЗЬВЯЗАЦЬ З АГІТАЦЫЙНАЙ КАМПАНІЯЙ, ЯКАЯ ЗАРАЗ РАЗГОРТВАЕЦЦА Ў ЗЬВЯЗКУ З ВАЕННАЙ НЕБЯСЬПЕКАЙ.

Рабочых і сялян, па думцы Крыніцкага, трэба азнаёміць з наступнымі момантамі: Кастрычнікавая рэвалюцыя адчыніла шлях сацыялістычнага разьвіцьця гаспадаркі СССР; шлях аднаўленьня гаспадаркі; Кастрычнікавая рэвалючыя паставіла вёску на шлях гаспадарчага ўздыму сацыялістычнае перабудовы і забясьпечыла «генэральны шлях» вёскі да сацыялізму праз каапэрацыю; Кастрычнікавы пераварот паставіў край на шлях культурнае рэвалюцыі; КАСТРЫЧНІКАВАЯ РЭВАЛЮЦЫЯ ў корані зьмяніла суадносіны клясаў у нашым краі, стварыла ўмовы дзеля ўмацаваньня саюзу рабочых і сялян, СТВАРЫЛА ФОРМЫ САПРАЎДНАЕ ДЭМАКРАТЫІ—ДЭМАКРАТЫІ САВЕТАЎ. Гэты момант павінен быць яскрава падкрэсьлены ва ўсіх надыходзячых шырокіх палітычных кампаніях, між іншым, на надыходзячых зьездах прафсаюзаў.

Трэба асьвятліць значэньне Кастрычнікавае рэвалюцыі для юнацтва гораду і вёскі.

Усё растлумачэньне друку ў форме вуснае агітацыі і прапаганды нашага міжнароднага становішча СССР павінна быць шчыльна зьвязана з асьвятленьнем інтэрнацыянальных задач пралетарыяту нашага краю і міжнароднага значэньня нашага сацыялістычнага будаўніцтва.

Неабходна так правесьці падрыхтоўку да сьвяткаваньня, каб сапраўды шырокі ўдзел ва ўсёй працы ўзялі рабочыя і сялянскія масы, каб мы сапраўды дамагліся выяўленьня масавае творчасьці. У гэтай галіне трэба правесьці шмат практычных мерапрыёмстваў.

Галоўныя з іх: шырокая справаздачнасьць аб працы кастрычнікавых камісій у друку, прыцягваньне да іх працы ўвагі мас, пастаноўка справаздач на сходах рабочых на надыходзячых зьездах, мабілізацыя тым самым грамадзкае думкі навакол гэтае працы.

Неабходна ўцягнуць у працу кастрычнікавых камісій самыя шырокія гушчы нашых беспартыйных актывістаў рабочых і сялян. Трэба дамагчыся, каб максымум камуністаў, камсамольцаў, рабочых і сялян удзельнічалі ў падрыхтоўцы да сьвяткаваньня. Трэба правесьці праверку ўсёй працы на месцах з пункту гледжаньня ідэалёгічнага, агульна-палітычнага і пункту гледжаньня арганізацыйнага.

Да гэтае пары ўся праца мае арганічныя недахопы. Трэба праверыць і паставіць працу так, каб партыя і камсамол увайшлі ў працу, сталі-б кіраўнікамі гэтае працы, каб кіравалі ёю партыйныя камітэты ці бюро ячэек на прадпрыёмствах, у сяле і раёне, каб партыйнае кіраўніцтва было поўнасьцю забясьпечана.

З дакладу тав. Молатава.

АБ ВАЕННАЙ НЕБЯСЬПЕЦЫ І ЗАДАЧАХ ДРУКУ.

УЗМАЦНЕНЬНЕ ПАГРОЗЫ ВАЙНЫ.—ТРЭБА ВЫХОЎВАЦЬ МАСЫ НА ЎРОКАХ ІНТЭРВЭНЦЫІ.—УВАГА ВЫХОЎВАНЬНЮ МАС У ДУХУ ІНТЭРНАЦЫЯНАЛІЗМУ.

У аддзеле друку ЦК КП(б) 29-га жніўня адбылася нарада рэдактароў цэнтральных і буйных правінцыяльных газэт, а таксама працаўнікоў гіспарту і агітпрацаўнікоў. З дакладам аб задачах вуснае і друкаванае агітацыі ў зьвязку з ваеннаю небясьпекаю выступіў тав. Молатаў.

У зьвязку з ваеннаю небясьпекаю,—сказаў тав. Молатаў,—у нас разгарнулася вялікая праца; яна дасягнула ўжо значнага напружаньня і прыцягнула шырокую цікавасьць мас. Але пасьля «тыдню абароны» кампанія гэта, трэба сказаць, крыху аслабла. На аб'яднаным пленуме ЦК і ЦКК пытаньні вайсковае небясьпекі абмяркоўваліся вельмі падрабязна. Пастановы пленуму гавораць, што пагроза вайны застаецца самым актуальным пытаньнем. Пастановы пленуму ў гэтым пытаньні павінны быць асноўнай дырэктывай для працы ў зьвязку з ваеннаю небясьпекаю. Ваенная небясьпека за апошнія месяцы ўзрасла. Аднак, ніхто ня можа дакладна сказаць, калі можна чакаць вайны. Дзеля гэтага справу ваенізацыі належыць паставіць так, каб без залішняе нэрвовасьці падрыхтаваць масы да сапраўднага разуменьня сучаснага становішча СССР.

У зьвязку з пытаньнем аб сучаснай ваеннай небясьпецы, мы павінны зараз аддаць асаблівую ўвагу той імпэрыялістычнай інтэрвэнцыі, якую савецкі край перажыў у 1918-20 гадох. Асаблівае ўвагі заслугоўвае вывучэньне мінулых год грамадзянскае вайны. Па гэтых пытаньнях зараз неабходна асабліва завастрыць увагу. Для гэтага павінны быць высьветлены, у першую чаргу, адпаведныя даты, якія дапамагалі-б выявіць больш яскравыя і навучальныя моманты грамадзянскае вайны.

Трэба гэтыя моманты аднавіць у памяці мас, каб гэтым падрыхтаваць настрой да будучае магчымае інтэрвэнцыі і да сучаснае небясьпекі вайны. У гэткіх рэспубліках і раёнах, як Украіна, Каўказ, Беларусь, Сібір, Ленінград, Архангельск і інш., якія доўга знаходзіліся ў свой час пад небясьпекаю інтэрвэнцыі і пад уладаю інтэрвэнтаў, высьвятленьне момантаў грамадзянскае вайны павінна быць асабліва моцна разьвіта. Трэба матар'ялы і дакуманты таго часу шырока скарыстаць у друку. Да высьвятленьня падзей грамадзянскае вайны павінны быць прыцягнуты яе непасрэдныя ўдзельнікі. Належыць зьмяшчаць успаміны і апавяданьні ўдзельнікаў, каб прыцягнуць і выклікаць у масах больш увагі да эпохі грамадзянскае вайны.

Нарэшце, важнейшая задача кампаніі—узьняць выхаваньне мас у духу інтэрнацыяналізму. Зараз увага ў краі мімаволі прыкоўваецца да буйных падзей міжнароднага рабочага руху. Пакараньне сьмерцю Сако і Ванцэці было гэткім буйным фактам.

У нас дагэтуль яшчэ няма ў друку належна акрэсьленае лініі кампаніі. У кампаніі па ваенізацыі трэба ўзмацніць увагу мас да пытаньняў міжнароднага становішча, да становішча асобных капіталістычных краёў, становішча рабочых у іх.

За дзень.

Палітычная актыўнасьць Вэнгрыі.

Ваенны кантроль Лігі Нацый над Вэнгрыяй зараз зьняты. Але, не задавальняючыся гэтым, вэнгерскія дыплёматы на чале з прэм'ерам—фальшывананэтчыкам Бэтлінам пачынаюць весьці кампанію за перагляд Трыянаўскага дагавору (у тым ліку і яго тэрытарыяльнай часткі). Гэтае патрабаваньне зусім нечакана знаходзіць падтрыманьне ў лёрда Ротэрміра—выдаўца ўсім вядомай кансэрватыўнай ангельскай газэты «Дэйлі Мэйль»... А па вопыту мы вельмі добра ведаем, што погляды выдаўцы «Дэйлі Мэйль» зьяўляецца ледзь не абавязковымі для ангельскага кансэрватыўнага ўраду.

У даным выпадку мы ня ведаем, хто каго інспіруе: ці газэта ангельскі ўрад, ці ўрад газэту, але адно мы вельмі добра ведаем, што патрабаваньне «Дэйлі Мэйль» раней ці пазьней выконваецца.

Праўда у выпадку з Вэнгрыяй гэта можна цяжэй зрабіць, чым па пытаньню аб разрыве англа-савецкіх узаемаадносін. Тады гэта датыкалася аднэй Англіі, і цьвёрдалобыя маглі зрабіць тое, што ім уздумалася. Што датычыцца выпадку з Вэнгрыяй, дык тут закранаецца складанейшае пытаньне міжнароднай палітыкі. Перагляд Трыянаўскага дагавору магчымы толькі за кошт Румыніі, Чэхаславакіі і Паўднёва-Славіі, гэта значыць пасварыцца амаль са ўсёю Малою Антантаю. Як вядома, Малая Антанта знаходзіцца пад кіраўніцтвам Францыі, якая таксама не дазволіць зрабіць уступкі Вэнгрыі за кошт сваіх саюзьнікаў. Тым больш, што Румынія зьяўляецца досыць важнай складанай часткай супроцьсавецкага блёку, і пасварыцца з ёю не ў інтарэсах ні Англіі, ні Францыі.

Зусім зразумела, што гэтая неспадзяваная прыхільнасьць Англіі да Вэнгрыі, галоўным чынам, і тлумачыцца жаданьнем уцягнуць таксама і яе ў супроцьсавецкі блёк.

Сыгнал.

Падагульваем вынікі падзей, якія мелі месца пасьля забойства Сако і Ванцэці:

У Парыжы ў часе дэманстрацыі пратэсту адбыліся сапраўдныя бойкі з паліцыяй. Сотні рабочых і дзесяткі паліцэйскіх паранены. Месцамі рабочыя будавалі барыкады. У Лёндане адбыліся сутычкі паміж дэманстрантамі і паліцыяй. Паранена 50 чалавек. У Лейпцызе дэманстравала 15 тыс. чал.: 5 цяжка параненых і 1 забіты. У ціхай Жэневе, у сталіцы Лігі Нацый, дэманстранты грамілі рэстараны і кіно, а таксама разьбівалі вокны ў зале пасяджэньняў Лігі Нацый; параненых 25 чал., забітых 1 чал.

Гэта прыблізна тое, аб чым мы ведаем пакуль што з друку.

«Тут на судзе вядзецца клясавая вайна»,—казаў Сако судзьдзе Тэйеру. Пралетарыят усяго сьвету гэтак і зразумеў прысуд над Сако і Ванцэці. Гэтая казьнь зьявілася сыгналам для моцнага рэвалюцыйнага пратэсту ня толькі супроць непасрэдных забойц, але і супроць усяго капіталістычнага сьвету, дзе магчымы гэткія забойствы.

Правільнае клясавае пачуцьцё жэнеўскіх пралетарыяў кіравала іх ня толькі супроць Амэрыканскага пасольства, але таксама супроць Лігі Нацый,—гэтага сымбаля імпэрыялізму.

Ажыцьцявілася тое, што гаварыў Ванцэці:

«Нашы словы, нашае жыцьцё, нашыя мучэньні—нішто! Адняць нашае жыцьцё—жыцьцё добрага шаўца і добрага гандляра рыбаю—усё! Гэтыя апошнія хвіліны належаць нам, гэтая агонія—наша ўрачыстасьць».

Сьмерць двох анархістаў Сако і Ванцэці, якія нават як сьлед не зразумелі сэнс клясавай барацьбы, для ўзьняцьця класавай сьвядомасьці пралетарыяту Амэрыкі і Эўропы зрабіла больш шмат сотен рэвалюцыйных прамоў і прапаганды.

Перад перагаворамі з Польшчай.

Польскі пасол пры ўрадзе СССР п. Патэк ня раз ужо выказваў у інтэрв'ю з журналістамі, як польскімі, так і нашымі, што «справа перагавораў з Саветамі наогул стаіць добра і што яны маюць распачацца ў найхутчэйшым часе. Атмасфэра ўзаемных адносін—спрыяючая посьпеху перагавораў». Але... сказаў польскі пасол у гутарцы з аўстрыяцкім журналістам, «трактат між Польшчай і СССР аб узаемным ненападаньні і нэйтралітэце атрымаў-бы для Польшчы і для ўсяго Эўропейскага міру **рэальнае значэньне,** калі-б такія-ж трактаты былі заключаны і ўсімі іншымі заходнімі суседзямі СССР.

Мір у ўсходняй Эўропе быў-бы гарантаваны толькі тады, калі была-б **загарантавана Эўропа...** уся Заходняя граніца СССР»...

Выходзіць, што без заключэньня падобных дагавораў з усімі нашымі заходнімі суседзьзямі,—а значыць і з Румыніяй—дагавор з Польшчай ня будзе мець **рэальнага значэньня.** Гэта раз.

Падругое.—Пан Патэк вымагае гарантыі Эўропай нашай заходняй граніцы, без чаго, як відаць, мір у ўсходняй Эўропе ня будзе загарантаваны. Так думае п. Патэк.

Лёгічны вывад з яго думак такі, што ўсе ўмовы Польшчы з СССР,—бяз прыняцьця двух яго пастулатаў,—будуць мець толькі тымчасовы характар, характар спробы і няўпэўнасьці ў іх карысьці і жыцьцёвасьці.

Пасьля гэтага становіцца зусім незразумелым, чаму «справа перагавораў з Саветамі наогул стаіць добра»?.

Але... скажам цяпер мы з свайго боку,—быць можа п. Патэк зрачэцца ўрэшце «сваіх» пастулатаў, якія відаць, ці не паходзяць толькі з Лёндану і ці ня пойдзе ён за прыкладам Латвіі, якая не спалохалася нікога і павяла з намі перагаворы без апрабаты Англіі і іншых «прыяцеляў».

У праціўным выпадку перагаворы ні да чаго ня прывядуць, г. ё. яны будуць цягнуцца, як цягнуцца і да гэтага часу ўжо некалькі гадоў.

У Польшчы.

ЭМІГРАЦЫЯ З ПОЛЬШЧЫ.

Паводле даных эміграцыйнай управы, у працягу мая і чэрвеня месяцаў г. г. выехала з Польшчы ў Эўропу і іншыя часткі сьвету 15.065 эмігрантаў. Кантынэнтавая эміграцыя выносіць 6.475 асоб, з чаго ў Гэрманію выехала 4.800 асоб, у Францыю 779, у Данію 346, у Румынію 108. Заморская эміграцыя выносіць 8.991 асобу, з чаго ў Канаду выехала 5128 асоб, ў Аргэнтыну 1.655 асоб, у Зл. Штаты 1.035, у Бразілію 395, у Палестыну 166. Вярнулася ў Польшчу за гэты самы час з Эўропы 1.025, а з заморскіх 801 асоба.

27 КАНФІСКАЦЫЙ.

За 27 дзён жніўня месяца ў Польшчы было зроблена 27 канфіскацый розных выданьняў—пераважна газэт. У большасьці канфіскацыі мелі лучнасьць з справай ген. Загурскага.

Вольнасьць прэсы.

«Газ. Варшавска» за 24 жніўня сканфіскавана за артыкул па справе ген. Загурскага, у якім газэта дамагалася арыштаваньня маёра Вэнды і кап. Міланоўскага.

У польскіх судох.

У судзе 17 Варшаўскай акругі выкрыта надужываньні сэкратара суду Ячэўскага, які сыстэматычна адклейваў маркі з судовых заяваў. Апрача таго, Ячэўскі браў штрафы ад пакараных і клаў іх сабе ў кішэню, квітуючы фальшывымі квіткамі.

У Зах. Беларусі.

Беларускі тэатр.

З Гарадзеі, Нясьвіскага пав., Беларускі тэатр пераехаў у м. Рубяжэвічы, Сепаўнецкага пав., дзе, як і іншых мясцох, будзе наладжана некалькі спэктакляў.

Бандыцкі напад.

Гэтымі днямі на фурманку, якая ехала па тракце каля Сьвянцян, напалі тры замаскаваных бандыты. На фурманцы ехала пяць асоб: Мэндэль і Люла Файгэль, Самуіл Лібэрман, Соня Гіндэль і Альфонс Зьвярук. Чатырма стрэламі бандыты цяжка паранілі Лібэрмана і Зьвярука. Аграбіўшы праезжых, бандыты ўцяклі і да апошняй пары ня знойдзены.

Школьныя заняткі.

Школьныя заняткі ва ўсіх школах Віленскага ваяводзтва пачнуцца 1 верасьня.

У Літве.

Японскі дыплёмат у Коўне.

У Коўну прыбыў японскі дыплёмат, член японскага пасольства ў Варшаве, і быў прыняты прэм'ерам Вальдэмарасам. Японскі дыплёмат выказаў вялікае зацікаўленьне палітычнымі справамі.

Суд над камуністамі.

Ваенны суд прыгаварыў Эдварда Гэніга на вечную катаргу, а У. Бакайціса да кары сьмерці за [illegible] камуністычнай [illegible].

Людоўцы проці рэфэрэндуму.

У Коўне 20 жніўня г. г. адбылася канфэрэнцыя цэнтральнай рады літоўскага саюзу людоўцаў, на якой, паміж іншым, разглядалася справа аб зьмене канстытуцыі і аб рэфэрэндуме па гэтаму пытаньню.

Канфэрэнцыя выказалася проці рэфэрэндуму.

Адмена сьмяротнага прысуду т. Бянайтысу.

КОЎНА, 23-8. Прэзыдэнт Літвы замяніў сьмяротны прысуд Бянайтысу бестэрміновай катаргай.

Польскія манэўры на літоўскай граніцы.

КОЎНА, 30-8. Згодна паведамленьня коўенскае газэты «Рытас», на апошні час у шмат якіх месцах польска-літоўскае дэмаркацыйнае лініі зьяўляюцца буйныя часьці польскага войска, якое праводзе манэўры. Аднача́сна заўважаны надзвычайна частыя налёты польскіх вайсковых аэрапланаў, якія пералетаюць і на літоўскія абшары.

У САЮЗНЫХ РЭСПУБЛІКАХ.

ЗА ЭКАНОМІЮ І АШЧАДНАСЬЦЬ.

Пастанова СНК СССР

АБ СКАРАЧЭНЬНІ НА 20 ПРОЦ. АДМІНІСТРАЦ. ВЫДАТКАЎ.

МАСКВА, 31-8. СНК СССР ухваліў: абавязаць ведамствы і цэнтральныя ўстановы, якія знаходзяцца на агульнасаюзным бюджэце, зрабіць скарачэньне каштарысных назначэньняў на адміністрацыйна-кіраўнічыя выдаткі па сваіх грашовых каштарысах на 1927-28 год ня менш як на 20 проц. у параўнаньні з адпаведнымі назначэньнямі па зацьверджанаму ЦВК СССР адзінаму дзяржаўнаму бюджэту СССР на 1926-27 г.

Абавязаць дзяржаўныя органы агульна-саюзнага значэньня, дзейнічаючыя на падставе гандлёва-гаспадарчага разрахунку, а таксама і акцыянэрныя таварыствы з пераважным удзелам дзяржаўнага капіталу, і падлягаючыя рэгістрацыі ў Народным Камісарыяце Замежнага і Унутранага Гандлю СССР,— зрабіць скарачэньне каштарысных назначэньняў на адміністрацыйна-кіраўнічыя выдаткі па каштарысах на 1927-28 г. ня менш на 20 проц. у параўнаньні з каштарысамі вызначанымі на 1926-27 г.

Зьніжэньне адміністрацыйна-кіраўнічых выдаткаў павінна быць зроблена шляхам патаненьня кошту апарату вышэйпералічаных органаў, пераважна залік наступных мерапрыемстваў: спрашчэньня структуры кіраўнічага апарату і скарачэньня штатаў на падставе палепшаньня сыстэмы і мэтадаў працы; максымальнага скарачэньня камандыровак і дасканалы нагляд за х аплатамі; скарачэньне выдаткаў на абслугоўваньне зьездаў і нарад; [illegible]

[illegible]

Сяляне на абароне СССР.

ШЭПЭТОЎКА, 30-УШ. Сяляне пагранічнага сяла Малыя Лазучыны пастанавілі аддаць па адным снапе новага ўраджаю на пабудову танка імя Дзяржынскага.

РАЗАНЬ, 30-8. Збор на пабудову баявога самалёту «Наш адказ Чэмбэрлену» ужо даў самаахвотных ахвяраваньняў 30 тысяч рублёў. Кампанія працягваецца.

НОВАСІБІРСК, 30-8. У СібОСОавіяхім [illegible] «Наш адказ Чэмбэрлену» [illegible] 244 тысяч рублёў.

АМЭРЫКАНСКІ ПРАФЭСАР АБ СССР.

Прызнаньне бязумоўнай перавагі савецкае гаспадарчае сыстэмы.

БАКУ, 29-8. Экспэрт праф. Дэвіс, які едзе з амэрыканскай рабочай дэлегацыяй, паведаміў карэспандэнту ЗАКТАГ'а аб сваіх уражаньнях: «Знаёмячыся з СССР і прыраўноўваючы [illegible] савецкае [illegible] Мы [illegible] савецкая [illegible] папулярнасьцю [illegible] Амэрыкі».

Нарвская рабочая дэлегацыя ў СССР.

ЛЕНІНГРАД, [illegible]

МАСКВА, 31-8. 31-га жніўня прыехала з Ленінграду ў Маскву нарвская рабочая дэлегацыя ў складзе 86 [illegible]

Праверачныя мабілізацыі.

ЛЕНІНГРАД. [illegible]

СІМФЭРОПАЛЬ. Сёньня ў Крыме [illegible] 1903-1895 г. [illegible]

Лётчык Шастакоў даляцеў да Токіё.

МАСКВА, 31-8. ОСО-Авіяхім СССР [illegible] Токіё [illegible]

Закладка Днепрастрою ў дні сьвята Кастрычніка.

ЗАПАРОЖЖА, 29-УШ. Прэзыдыюм Запарожскага акрвыканкому зьвярнуўся ў Усеукраінскі ЦВК з просьбай [illegible] Днепрастрою да 10 гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі. Па думцы выканкому, Днепрастройскай гідрастанцыі павінна быць прысвоена імя, зьвязанае з 10-годзьдзем Кастрычніка.

Будуем першы трактарны завод.

СТАЛІНГРАД, 30-8. [illegible] трактарнага заводу [illegible] 536 дзесяцін.

Аварыя агітсамалёту.

РАСТОЎ-ДОН, Самалёт «Тварам да вёскі» зрабіўшы вялікі агітпералёт 28 жніўня, пацярпеў аварыю. Паламаны крыльлі і паплаўкі. Лётнікі жывы.

Шаўлісы.

Поўная іх назва «Лietувіу Шауліу Саюнга»—«Літоўскі саюз стральцоў».

На Віленскім пагранічны адбыліся (ці мо' яшчэ адбываюцца) манэўры літоўскае арміі з манэўравым заданьнем узяцьця Вільні. Віленскае пытаньне ізноў падаграваецца. Такі момант—сьвята дзеля шаўлісаў, бо-ж ніхто іншы, як яны, клапоцяцца, каб сярод літоўскае моладзі ніколі не астывала імкненьне да здабыцьця Вільні.

Саюз шаўлісаў адыгрывае значную ролю ва ўнутраным жыцьці Літвы і мае таксама значны ўплыў на яе замежную палітыку. Дзеля гэтага цікава прыглядзецца да іх бліжэй.

Саюз шаўлісаў залажыўся пры пачатку існаваньня незалежнае Літвы, калі апошняя ня мела яшчэ столькі з'арганізаванае збройнае сілы, каб мець магчымасьць патрымліваць лад і спакой на сваіх абшарах, змагацца з шматлікімі бандамі. Тады на дапамогу дзяржаве і зьявілася арганізацыя шаўлісаў. Пачынальнікам яе быў Уладыслаў Путвінскас, цяперашні ганаровы старшыня саюзу.

Спачатку саюз быў проста грамадою (ці нават бандаю) кепска з'арганізаванае, неабвучанае шавіністычнае моладзі з самаю разнастойнаю зброяю. Дысцыпліна была блізка што роўна нулю. Часта здаралася, што замест барацьбы з бандытамі шаўлісы самі грабілі насельнасьць пад прыкрыўкаю рэквізіцыяў альбо і бяз усякае прыкрыўкі.

Калі літоўскі ўрад пачуў сябе трохі мацнейшым і з'арганізаваў сякуютакую ўласную збройную сілу, ён прыняўся за рэарганізацыю шаўлісаў. Урад паклапаціўся, каб саюз стаў выхавальнікам літоўскае моладзі ў нацыяналістычным кірунку. Калі прышоў да ўлады шляхам аружнага перавароту сучасны фашысцкі ўрад Літвы, шаўлісы зьявіліся яго апораю. І цяпер урад усяк падтрымлівае і падкармлівае саюз з казённых сродкаў, разьлічваючы абаперціся на яго ў выпадку якіх-небудзь унутраных «непаразуменьняў». Такім чынам, у сучасны момант саюз шаўлісаў у Літве замяняе сабою фашысцкую гвардыю Мусаліні, альбо пілсудчыкаўскіх «стшэльцаў».

На чале саюзу стаіць цэнтральнае кіраўніцтва ў наступным складзе: старшыня—Рафал Скіпіціс; намесьнік—праф. Людас Вайлёніс; прадстаўнік шаўлісаў Клайпэдзкага райёну—Юры Лебэртас і інш.

Уся Літва падзелена на 20 райёнаў. У кожным павятовым месьце альбо вялікшым мястэчку ёсьць райённае аддзяленьне саюзу са сваім кіраўніцтвам. У кожным райёне ёсьць некалькі «узводаў». У амаль што кожнай вялікшай вёсцы ёсьць «узвод» шаўлісаў са сваім начальнікам. Гэтым начальнікам, згодна з пастановаю цэнтральнага кіраўніцтва, можа быць толькі вайсковы (афіцэр). Апрача начальніка, узвод мае сваё ўласнае кіраўніцтва з старшыні, намесьніка, сэкратара, скарбніка і старшынь розных камісіяў: асьветнае, спартыўнае, рэвізійнае і інш.

Усіх узводаў лічыцца да 400. У некаторых з іх лічба сяброў даходзіць да 60-100 чал. Колькі ёсьць усіх шаўлісаў, сказаць цяжка. У савецкіх газэтах спатыкалася лічба 12000 чал., у польскіх—5000 чал.

Шаўлісы дзеляцца на актыўных і пасыўных. Актыўныя—гэта моладзь, якая адбывае беспасрэдна вайсковую навуку ў саюзе і мае аружжа. Пасыўныя—гэта старэйшыя людзі, якія спагадаюць ідэі шаўлісаў і дапамагаюць ім матар'яльна, але аружжа ня маюць і ў вайсковых практыкаваньнях удзелу ня прыймаюць.

У мірны час актыўныя шаўлісы дапамагаюць ахоўваць граніцу, шпіёніць заграніцаю і наглядаць за падазронымі элемэнтамі ў межах самае Літвы.

Узброеньне шаўлісаў самае разнастойнае. Шмат узводаў маюць кулямёты. Уся зброя ўзводу хаваецца пры кіраўніцтве. Трымаць зброю на кватэрах забараняецца. Вайсковыя практыкаваньні і асабліва практыкаваньні ў страляньні адбываюцца 1—2 разы на тыдзень.

Апрача пешых узводаў ёсьць некалькі конных, але сваіх коняй яны ня маюць і карыстаюцца дзеля практыкаваньняў вайсковымі конямі.

Дзеля падахвочваньня шаўлісаў да выкананьня прынятых на сябе абавязкаў, больш заслужаным выдаецца ордэн. «Зорка шаўлісаў» («Шаўліу жвайгждэ»). Ордэн прысуджваецца спэцыяльным кіраўніцтвам.

У апошнім часе палёгкі, якія дае ўрад сябром саюзу ў розных справах, а таксама ў справе адбываньня вайсковае павіннасьці, прыцягаюць да яго буржуазную вучнёўскую моладзь. Утвораны ўзводы, якія складаюцца выключна з такое моладзі.

Таксама залажыліся жаночыя шаўлісаўскія ўзводы, якія займаюцца прапагандай, вэрбаваньнем новых сяброў саюзу, культурна-асьветнай дзейнасьцю сярод сяброў саюзу. Вялікшыя ўзводы маюць свае драматычныя гурткі, сьпеўныя, музычныя і інш. Саюз мае свой друкаваны орган «Трымітас» («Рог»), які выходзіць пад рэдакцыяй Вайлёніса.

Ва ўнутранай палітыцы шаўлісы адыгрываюць ролю збройнае «надзейнае» апоры фашысцкага ўраду і буржуазнага ладу. Яны таксама даюць актыўную дапамогу паліцыі ў праследаваньні камуністаў і камсамольцаў. Гэтая іх другая роля важней па сваіх выніках, чым першая. У выпадку рэвалюцыі некалькі тысяч шаўлісаў, раскіданых па ўсёй Літве, наўрад ці змаглі-б абараніць фашысцкі ўрад ад зьнішчэньня. Шпіёнства-ж за камуністамі і камсамольцамі і выдача іх паліцыі—справа, пэўна-ж, лягчэйшая.

У замежнай палітыцы шаўлісы—нязьмірымыя праціўнікі Польшчы і гарачыя прыхільнікі збройнага паходу на Вільню.

У апошнім часе рыхтуецца рэарганізацыя саюзу, якая павінна зрабіць яго яшчэ болей вайсковым, з аднаго боку, і фашысцкім, з другога боку.

Буржуазія Літвы адчувае пагрозу рэвалюцыі і рыхтуецца да яе задушэньня. Толькі ці акажацца гэта падсільна шаўлісаўскай моладзі?

Ці не зьмяце іх віхор рэвалюцыі разам з усімі іх «зоркамі», сьцягамі і іншым спратам?

Будучына пакажа. **М. С.**

Весткі адусюль.

Арышты француских камуністаў.

ПАРЫЖ, 30-8. У Клермон-Фэране (Францыя) арыштаваны 2 камуністы па абвінавачаньню ў «закліку ваенных да непаслухмянасьці».

Забарона дэманстрацыі ў Куксгавэне.

БЭРЛІН, 28-8. Назначаная ў Куксгавэне (порт на Нямецкім моры ў 95 кілёмэтрах ад Гамбургу) дэманстрацыя протэсту супроць закатаваньня Сако і Ванцэці забаронена паліцыяй на падставе загаду гамбургскага сэнату.

АФЭРА СЛАВУТАГА ЛЁТНІКА.

ПАРЫЖ, 29-8. Уласьнік самалёту „Міс Калюмбія“, Левінэ, зьявіўся 29-га ўдзень на аэрадром, які знаходзіцца каля Парыжу, і загадаў прырыхтаваць „Міс Калюмбію“ да палёту, заяўляючы, што ён думае зрабіць пробны палёт. Левінэ ўзьняўся ў паветра.

А 14 гадз. 40 хв. у Парыжы было атрымана паведамленьне, што самалёт праляцеў над горадам Абэвіль і трымаў курс у паўночным напрамку.

Газэта „Пары Суар“ паведамляе, што наўздагон за самалётам „Міс Калюмбія“ неадкладна ўзьняўся ў паветра і другі самалёт, на якім паляцелі лётчыкі Друэн і Маціс.

Увага: Уласьнік самалёту «Міс Калюмбія» Левінэ, зрабіўшы разам з Чэмбэрлінам другі пасьля Ліндсбэргат рансатлянтычны пералёт з Нью-Ёрку ў Бэрлін, падпісаў угавор з лётнікам Друэн і борт-мэханікам Маціс аб тым, што самалёт пад іх кіраўніцтвам зробіць пералёт праз Атлянтычны акіян у Нью-Ёрк. Аднак, Левінэ, жадаючы самастойна кіраваць самалётам у часе пералёту, заявіў аб скасаваньні ўгавору, адмаўляючыся ў той-жа час ад выплаты абумоўленае няўстойкі лётніку і борт-мэханіку. Левінэ, чакаючы спрыяючых умоў знадвор'я для пералёту, хаваўся ад Друэна і Маціса, якія шукалі яго па ўсёй Францыі.

Арышты рабочых у Японіі.

ТОКІЁ, 28-8. У Токіё на вакзале арыштавана 50 рабочых, якія зьявіліся праводзіць выехаўшых у Кітай дэлегатаў японскае лігі «рукі прэч ад Кітаю».

У САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ.

НА БЯДНЯЦКІМ СХОДЗЕ.

(Малюнак).

Сьвяточны дзень. Вечарэе. З вуліцы даносяцца адгалоскі частушак, гармонікі і маладога сьмеху.

Дзьверы с-савету адчынены насьцеж і на ганку купа народу.

— Ну, хутчэй вы зьбірайцеся,—кажа стары селянін з ганку на кавыляючых па вуліцы трох сялян і махае рукою. Пасяджаньне ўжо пачынаецца, а вы чуць цягніцеся.

На стале ў с-савеце купа папер і кніг. Сэкратар с-савету, ён-жа сэкратар парт. ячэйкі—спрытны кучаравы хлапец скрыпіць пяром, зьвісшы над паперамі.

Сяляне падыходзяць і, як дома, акружаюць за сталом сэкратара.

Сяляне любяць сэкратара, сэкратар для іх непарушымы аўтарытэт.

— А як пяро рыпіць у нашага сэкратара,—сьмяецца дзядзька Буйда, якога ў вёсцы празвалі старым камсамольцам.

— Гэта бюракратычнасьць выводзіць,—адказвае сэкратар.

Усе рагочуць.

Нарэшце ўсе сьціхлі. Сэкратар прачытаў парадак дню: 1) Аб запазычанасьці КСУ, 2) Аб дапамозе беднаце пры ўборы ўраджаю, 3) Вынікі разьмеркаваньня сенажаці, 4) Бягучыя справы.

Запазычанасьці маецца 260 пуд. хлеба, узятага ў 1924-25 г. г.

— Дайце мне слова, т. сэкратар,— не сьцярпеў адзін селянін.

— Пачакай,—супынілі яго.

Як кончыў сэкратар сябры групы беднаты і госьці (якіх налічвалася 18 чалав.) нават пытаньняў не задавалі, а зразу перайшлі к спрэчкам. Коратка па-сялянску гаварылі, гарачыліся, стукалі кулакамі па стале. Адны казалі, што трэба ўсіх даўжнікоў пад суд аддаць, другія яшчэ горай. Выказваліся па некалькі раз. Нарэшце, згадзіліся з з такой прапановай: паставіць пытаньне перад КСУ аб ліквідацыі запазычанасьці да сьвята «Кастрычнікавае рэвалюцыі», шляхам суду і г. д.

У іншых пытаньнях спрэчак было ня менш. Выслухаўшы справаздачы аб выніках разьмеркаваньня сенажаці, бедпякі пабачылі, якую вялікую страту яны панесьлі з-за таго, што не вялася барацьба з патравамі сенажацяў у Махаедаўскім лясьніцтве.

— Мы і не падумалі аб тым, што ўсе сенажаці ў Махаедаўскім лясьніцтве распрадзеляць сярод нас,—кажа стары Буйда.—Бывала, бачыш, што травяць і думаеш «воўк яго рэж, хай травяць усё роўна не маё», а цяпер мы бачым, што гэта наша сена зьелі.

У рэзалюцыі адзначылі гэта, як недахват, і што трэба на будучую вясну весьці барацьбу з патравамі.

Пытаньне аб дапамозе беднаце пры ўборцы ўраджаю было ня менш спрэчнае хоць, праўда, спрэчкі прынялі іншы характар.

Адзін дзядзька, госьць пасяджэньня, пачаў так:

— Нам ня трэба дапамагаць сем'ям чырвонаармейцаў. Мы служылі ў старой арміі і нам ніхто не дапамагаў.

Дзесь з кута яго падтрымаў другі бядняк.

Але тут наваліліся на яго сябры групы і іншыя беднякі.

— Цяпер не старая ўлада,—кажа сябра групы Гаўрук Рыгор.—Раней старая ўлада душыла беднату ў сваю карысьць.

Буйда сказаў па гэтаму поўгадзінную прамову; з вуглоў загаманілі на розныя галасы іншыя беднякі. Гэтым двум і дзявацца некуды, толькі пакручваюцца на месцы.

— Дапамога маёй сям'і, як я быў у Чырвонай арміі, спасьлі маю гаспадарку і сям'ю, можа быць, ад доўгіх год жабрацтва—кажа Гайдук Васіль— сябра групы (старшыня с-савету).

Сэкратару ў заключным слове і адказаць няма чаго. «За мяне ўжо адказалі,«—кажа ён».

Было ўжо 11 гадзін ночы, як пасяджэньне скончылася.

Месяц коса паглядаў з-за стрэх будынкаў. Па вуліцы блудзілі адгалоскі песень хлопцаў і дзяўчат.

П. Гарбацэвіч.

Нараўлянскі р., Мазыршчына.

Праца сярод жанчын.

Рыхтуйцеся да перавыбараў дэлегатак.

(Ліст з Магілева).

Зараз па акрузе налічваецца 61 дэлегацкі сход: у горадзе—3, мястэчках —8, а апошнія 50—па вёсках. Сходамі ахоплена 1969 жанчын.

Сходы дэлегатак адбываюцца 2 разы ў месяц, а ў некаторых пунктах праводзіліся штотыднёва.

На сходах знаёмілі дэлегатку з палітыкай партыі і савецкай улады, а таксама з пытаньнямі сацыялістычнага будаўніцтва, народнай асьветы, аховы здароўя, зямельнымі і аховы маткі і дзіцяці.

Уся праца праводзілася шляхам гутарак. Ставіліся пытаньні аб працы сельсаветаў, камітэту ўзаемадапамогі, каапэрацыі, аб школах і інш.

Дэлегаткі прымалі актыўны ўдзел у перавыбарах сельсаветаў, шмат іх было абрана ў сябры сельсаветаў.

Дэлегаткі былі прымацаваны да сельскіх і гарадзкіх саветаў, камісіяў саветаў, камітэтаў узаемадапамогі і каапэрацыйных арганізацыяў.

Дэлегаткі прысутнічалі на пасяджэньнях, а таксама прымалі ўдзел у абсьледваньнях і выкананьні іншых даручэньняў.

Патрэбна адзначыць, што некаторыя арганізацыі не заўсёды шчыра кіравалі працай прымацаваных дэлегатак, што адбівалася на іхнай працы.

У прыватнасьці, не заўсёды выклікалі на пасяджэньні і не давалі ім практычных указаньняў.

Не адставалі дэлегаткі і ў палітычных кампаніях, якія праводзіліся партыйнымі і савецкімі арганізацыямі.

Таксама дэлегаткі прымалі значны ўдзел у арганізацыі дзіцячых пляцовак і ясьляў, утвараючы ў дапамогу сельсаветам камісіі з дэлегатак.

Апрача гэтага, дэлегаткі прымалі ўдзел у працы хат-чытальняў. Неабходна адзначыць і тое, што каля 100 дэлегатак прымалі шчыры ўдзел у зьнішчэньні няпісьменнасьці праз пункты «Прэч няпісьменнасьць».

Для тэарэтычнай падрыхтоўкі да працы на сходах, яны выпісалі часопіс «Работніца і Сялянка». Як бачым, нашы дэлегаткі зрабілі за год вельмі і вельмі многа. Цяпер надыходзе час перавыбараў дэлегатак.

Адзін з асноўных момантаў у перавыбарах, гэта—большае ўцягненьне ў дэлегацкія сходы работніц саўхозаў.

Зьвернута ўвага на тое, каб больш уцягнуць у дэлегацкія сходы работніц і сялянак нацыянальных меншасьцяў.

Побач з прыцягненьнем у таварыскае жыцьцё новага кадру работніц і сялянак, намечана замацаваньне найбольш актыўных дэлегататак старага скліку на працы ў саветах, каапэрацыйных арганізацыях, хатах-чытальнях і г. д. **А. Сянькевіч.**

Мэліярацыя.

Больш увагі таварыствам.

(Хоцімскі р., Магілеўскай акругі).

Пачаткам разгортваньня мэліярацыйнае працы ў Хоцімскім р. можна лічыць 1924 год.

Цяпер, ужо налічваецца 10 мэліярацыйных таварыстваў.

У гэтым годзе ахоплена асушкай каля 200 дзес. і закультывіравана 40 дзес. рознымі культурамі. Усяго закультывіравана з далучэньнем мінулага году 465 дзесяцін.

Асушка пашыраецца і вядзецца падрыхтоўчая праца да пашырэньня закультывіроўкі на будучы год. Ёсьць надзея, што працы сіламі таварыстваў будзе выканан поўнасьцю.

Вынікі працы на вопытных вучастках у мінулы год добра ўпэўнілі сялян у карысьці гэтай працы. Асабліва шчыра бяруцца за працу па асушцы і культуры балот тыя жыхары, якія былі на апорным пункце ў Клімавічах і бачылі вынікі, атрыманыя ў гэтым годзе.

Каб разьвіцьцё мэліярацыйнае працы па райёну і далей добра пашыралася, неабходна акруговаму зямельнаму аддзелу зьвярнуць увагу на гэткія пытаньні.

Трэба пракатным пунктам даставіць балотны інвэнтар, каб яны мелі магчымасьць абслужыць т-ва на 100 проц., замест 15. Неабходна рэчку Жадунь уключыць у плян працы і зрабіць рэгуліроўку. На гэтай рэчцы ёсьць два надта добрыя таварыствы, якія ўжо закультывіравалі больш як 10 дзес. і ня маюць магчымасьці працаваць далей з прычыны таго, што часта пасьля дажджу рэчка затапляе іх пасевы.

Таксама неабходна прымусіць мясцовую ўладу тэрмінова выканаць пастановы АКРЗА у адносінах спраў мэліярацыйных таварыстваў. Трэба, каб яны хоць трошкі цікавіліся гэтай новай працай і дапамагалі ёй, а не перашкаджалі, што наглядаецца ў сучасны момант.

Ёсьць вялікія дасягненьні ў галіне мэліярацыі. Яны былі-б яшчэ большымі, бо за гэта гаворыць сьвядомасьць насельніцтва і цяга яго да гэтай працы, але хуткаму разгортваньню працы шмат перашкаджаюць мясцовыя працаўнікі. Вось прыклад. Пастановай акруговай улады было прапанавана Хоцімскаму райвыканкому тэрмінова адвесьці балоты для патрэб мэліярацыі плошчай у 50 дзес. Гэту працу трэба было скончыць да пачатку сэзону. Але яна выканана толькі на паперы, ня гледзячы на штодзённыя напаміны сялян і тэхпэрсаналу. Такім чынам культывіруецца балота ўрочышча. «Ягоднае» у таварыстве «Малярова».

Бывае шмат нападкаў на гэтыя таварыствы з боку нізавой улады— с.-савету. Бывае, што мэліяруемая плошча сенажаці раздаецца ня членам таварыства, а членам таварыства нічога не даецца. А старшыня Ліпоўскага с.-савету т. Дарашкоў яшчэ лепей зрабіў. Той без свайго дазволу не дапушчаў нікога праводзіць мэліярацыйную працу ў райёне с.-с., ня гледзячы на вялікую колькасьць балот. Ён вялікі актывісты, ён ня толькі дапамагае таварыствам с.-савету, але шчыра абслугоўвае суседнія, напрыклад Бяседавіцкі с.-савет і зрывае мэліярацыйныя працы (у т-ве Малярова). Калі мясцовая ўлада будзе і далей так «шчыра дапамагаць» у справе мэліярацыі, то хутка асушаная плошча зноў пакрыецца вадой, дасьць багаты ўраджай журавін і брусьніцы, а мясцовыя правадыры сялянства супакояцца, заціхнуць і будуць штодзень есьці смачны журавінны кісель.

Праежджы.

Кантрольныя лічбы народнай гаспадаркі БССР на 1927-28 г.

III.

Мы ўжо адзначылі, што адным з найбольш сур'ёзных элемэнтаў кантрольных лічбаў зьяўляецца тая іх частка, якая зьвязана з **праблемамі працы.** Перш за ўсё спынімся на лічбах, характарызуючых дынаміку колькасьці наёмнага пэрсаналу ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі БССР.

	1924-25 г.	1925-26 г.	1926-27 г.	1927-28 г.
1) Сярэдн. за год у тыс. чал.	192,7	249,3	264,5	276,6
У %% да мінулага году	—	129,4	106,1	104,6
2) Сярэдн. за год без асоб, занятых у сел. гаспадарках.	126,2	158,3	171,5	178,9
У %% да мінулага году	—	125,4	108,3	104,3

Прыведзеныя **лічбы** дазваляюць сьцьвярджаць, што пасьля значнага прыросту колькасьці наёмнага пэрсаналу ў 1925-26 г., бягучы год ужо праходзіць пад знакам значнага паслабленьня тэмпу росту, і гэта тэндэнцыя цалкам пераносіцца, як відаць з кантрольных лічбаў, і на 1927-28 г. Ня цяжка знайсьці тлумачэньне гэтаму зьявішчу. Справа ў тым, што рост наёмнага пэрсаналу да 1926-27 г. праходзіў побач з разьвіцьцём аднаўляючага пэрсаналу. На меры таго, як уцягвалася ў вытворчасьць нявыкарыстанае раней абсталяваньне, як прыходзіла разьвіцьцё тавараабароту і г. д., —павінны былі інтэнсыўна расьці і кадры наёмнага пэрсаналу ва ўсіх сфэрах народнай гаспадаркі. Зараз, калі мы ўступаем у новую, рэканструкцыйную фазу нашага гаспадарчага разьвіцьця, натуральным зьяўляецца паслабленьне прытоку рабочай сілы і ў народнай гаспадарцы.

Аднак, не зважаючы на паслабленьне тэмпу прыросту наёмнага пэрсаналу, удзельная вага яго ў адносінах да ўсёй колькасьці насяленьня БССР дае ўзрастаючую крывую.

	1924-25 г.	1925-26 г.	1926-27 г.	1927-28 г.
% наёмнага пэрсаналу да ўсёй колькасьці насяленьня	4,0	5,1	5,3	5,4
% наёмнага пэрсаналу без рабочых, занятых у сельскай гаспадарцы	2,6	3,3	3,4	3,5

У гэтай усё ўзрастаючай вазе наёмнага пэрсаналу ў народнай гаспадарцы БССР мы бачым яшчэ адну дадатковую ілюстрацыю таго гаспадарчага ўздыму, які наглядаўся за апошнія тры гады і ў 1927-28 годзе.

Побач з ростам наёмнага пэрсаналу ў 1927-28 г., мы чакаем далейшага росту заработнай платы, хоць тут можна чакаць значна больш марудпага тэмпу павялічэньня, чым у мінулыя гады. Мы ўжо гаварылі, што адносна зарплаты рабочых буйнай прамысловасьці ВСНГБ, кантрольнымі лічбамі запраэктавана павялічэньне на 5 проц. сярэдня-гадовай зарплаты 1926-1927 г. Адносна іншых груп наёмнага пэрсаналу, у прыватнасьці праходзячых па дзяржаўнаму бюджэту, намячаецца параўнаўча ўмераны тэмп прыросту—у межах 2-3 проц. Чым тлумачацца гэткія параўнаўча нязначныя меркаваньні кантрольных лічбаў у галіне заработнай платы?

Няма чаго гаварыць аб тым, што кантрольныя лічбы ёсьць такі дакумант, які дасканала ўлічвае неабходнасьць палепшаньня быту працоўных. Для іх, як і для іншых пэрспэктыўных плянаў разьвіцьця народнай гаспадаркі, аднэй з найважнейшых задач зьяўляецца неабходнасьць павысіць удзельную вагу прыбыткаў пралетарыяту ва ўсіх народных прыбытках краіны. Аднак, з другога боку, мы ня можам абыйсьці аб'ектыўныя гаспадарчыя магчымасьці, якія ў пэўнай меры абмяжоўваюць рост зарплаты. Мала павысіць зарплату, скажам, на 10 проц., а трэба, каб у выніку гэтага павышэньня рабочы змог купіць тавараў таксама на 10 проц. больш. Вось тут, апроч іншых прычын, пры больш узмоцненым росьце заработнай платы, можам прывесьці шэраг адмоўных зьявішчаў, сутнасьць якіх зьяўляецца ў небясьпецы адставаньня дынамікі рэальнай зарплаты ад намінальнай. Неабходна са ўсёй катэгарычнасьцю падкрэсьліць, што перавышэньне кантрольных лічбаў у галіне росту намінальнай зарплаты можа прывесьці да дыспрапорцыі паміж попытам і прапановай тавараў, выклікаць парушэньне раўнавагі на рынку і гэтым няспрыяюча адбіцца і на руху рэальнай зарплаты.

Некалькі слоў аб пэрспэктывах 1927-28 г. у галіне беспрацоўя. Водлуг шэрагу меркаваньняў, у будучым годзе, як відаць, цяжка чакаць зьмяншэньня беспрацоўя, а наадварот, трэба чакаць далейшага яго росту, праўда, ня ў гэткай ступені, як у бягучым годзе. Выходзячы з пэрспэктыў рынку працы і разьмераў асыгнаваньняў па дзяржаўнаму бюджэту, кантрольнымі лічбамі Дзяржпляну БССР намячаецца агульная сума выдаткаў на мерапрыемствы па барацьбе з беспрацоўем у 3 міл. руб., прычым тут улічваецца неабходнасьць узмацненьня дапамогі органаў Сацыяльнага Страхаваньня ў справе дапамогі беспрацоўным.

IV.

Пэрспэктывы ў галіне **разьвіцьця тавараабароту** ў значнай ступені вызначаюцца рухам пакупного фонду вёскі і гораду. У выніку тэмпу прыросту наёмнага пэрсаналу і тэмпу росту сярэдняй зарплаты зьяўляецца каэфіцыент **павялічэньня пакупной здольнасьці гораду** ў адносінах асоб, якія працуюць па найму, **у межах ад 8 да 9 проц.** Аб пакупной здольнасьці вёскі мы ўжо гаварылі раней. Параўнаньне тэмпаў прыросту вёскі і гораду, у процілегласьць бягучаму году, у 27—28 г. дае павялічэньне пакупной здольнасьці вёскі. Гэта трэба ўзяць пад увагу пры правядзеньні адпаведных мерапрыемстваў у галіне рэгуляваньня разьмеркаваньня прамысловых тавараў у будучым годзе.

Рост-жа ўсяго **пасрэдніцкага звароту**, водлуг вылічэньняў кантрольных лічбаў Дзяржпляну, у 1927-28 г. дае 12 проц. пры росьце **аптовага** зьвяна на 8 проц. і **розьніцы** на 13 проц. Больш нізкі тэмп нарастаньня аптовага звароту тлумачыцца тым, што ў будучым годзе кантрольныя лічбы прадугледжваюць далейшае **павялічэньне транзітнага завозу.**

Асабліва трэба спыніцца на праэктыроўцы ў галіне прамцэн. У гэтай галіне кантрольныя лічбы выходзяць з тэй асноўнай прадпасылкі, што ўмовы стану гандлёвага апарату БССР ставяць перашкоды ў сэнсе магчымасьці значнага зьніжэньня розьнічных цэн за кошт тавараправодзячага апарату. Максымум, на што можна разьлічваць у гэтым напрамку, гэта зьніжэньне ў межах 2 проц. Асноўная задача гандлёвага апарату адносна прамцэн—гэта давесьці да спажыўца поўнасьцю тое зьніжэньне, якое будзе зроблена прамысловасьцю ў 1927-28 г.

Запраэктаваны рост пасрэдніцкага тавараабароту павінен будзе мець месца пры адначасовым разьвіцьці прагрэсу далейшага выпіханьня прыватнага гандлю з розьнічнага звароту; пры гэтым асноўнай задачай каапэрацыйнага апарату ў будучым годзе павінна быць **значнае павялічэньне зваротаў з сельска-гаспадарчымі таварамі** і выпіханьне прыватнага гандлю іменна з гэтых пазіцый. Апроч гэтага, важнай дырэктывай для каапэрацыйнага апарату зьяўляецца таксама неабходнасьць пашырэньня яе гандлёвай сеткі, у прыватнасьці, неабходнасьць большага абхвату бюджэту спажыўца сельска-гаспадарчымі таварамі.

А. Шэйнін.

Весткі з месц.

Перападрыхтоўка палітасьветпрацаўнікоў.

Гомель. На розных курсах па перападрыхтоўцы палітасьветпрацаўнікоў акрпалітасьветы падрыхтаваў 27 ізбачоў, 20 бібліятэкараў і 65 ліквідатараў няпісьменнасьці.

Крэдытаваньне беднаты.

Гомель. Гомельскі с.-г. банкам атрыман ад Белсельбанку дадатковы крэдыт у суме 5.000 руб. на крэдытаваньне беднаты. Крэдыт выдаецца на тэрмін ад 2 да 6 год. 10 верасьня гэта сума будзе разьмеркавана паміж крэдытнымі т-мі.

Ад лютага да Кастрычніка.

(Хроніка гістарычных падзей).

9 жніўня (1 верасьня).

— „Русское Слово" піша, што „сёньня у м-ра юстыцыі адбылася экстранная нарада"... „у сувязі з атрыманымі час. ур. весткамі аб арганізацыі контр-рэвалюцыйнага загавору"... „экстраннае расьследаваньне высьветліла, што на чале загавора сталі некаторыя відныя чарнасоценныя дзеячы і афіцэры"... „Штаб-кватэра знаходзіцца ў Петраградзе".

Далей тая-ж газэта піша, што „згодна атрыманых вестак, бальшавікі рыхтуюцца да ўзброенага выступленьня паміж 1 і 5 верасьня"... „У вайсковым міністэрстве да выступленьня бальшавікоў адносяцца вельмі сур'ёзна. Ленінцы, ва чутках, мабілізуюць усе свае сілы і рашылі вайсьці Wa bangue".

З поваду гэтага апошняга паведамленьня „Соц.-Дем." (20 жніўня) піша: „Гэта наглая і подлая хлусьня", „вялікая палітычная партыя, партыя рабочых, ня можа наладжваць змовы"...

— „Известия" пішуць: „Стачка маляроў цягнецца з 12 мая. Бастуе 350 рабочых і 60 служачых з 4 фабрык. Прафсаюз зьвяртаецца да рабочых за падтрымваньнем".

— Масква. Раённыя саветы Замаскварэчча і Гарадзкога раёну вывесілі рэзалюцыі з патрабаваньнем перавыбару цэнтр. С. Р. Д., які разышоўся са ўсёй рабочай масай у пытаньні аб адносінах да „Маскоўскай Нарады".

— Масква. С. Р. і С. Д. прынялі рэзалюцыю, дзе рашуча выказаўся за адмену абмежаваньня свабоды прапаганды сярод салдат, якое выявілася ў тым, што бальшавікам не давалі туды прапуску.

Праверка баявой падрыхтоўкі.

Камандаваньне Беларускага Ваеннага Вокругу—аб наступных манэўрах.

МЭТА МАНЭЎРАЎ—ПРАВЕРЫЦЬ І ЗАМАЦАВАЦЬ ВЫВУЧЭНЬНЕ НОВЫХ БАЯВЫХ СТАТУТАЎ І ПРЫВУЧЫЦЬ ЧАСЬЦІ РОЗНЫХ ВОЙСК ДА СУПОЛЬНАГА БОЮ.

Сёлетнія манэўры і ў нашым вокругу і амаль ва ўсёй Рабоча-Сялянскай Чырвонай арміі будуць мець тактычны характар.

Асноўнымі матывамі гэтага зьяўляецца неабходнасьць: а) добра праверыць і замацаваць вывучэньне вайсковымі часьцямі ўсіх баявых парадкаў войск рознага ўзброеньня па новых баявых статутах; б) найбольш выразна апрацаваць практычны бок узаемадзеяньня паміж сабою войск рознага ўзброеньня. Гэтыя два моманты павінны прайсьці чырвонаю ніткаю праз усе заданьні як на манэўрах, так і ў практычным іх выкананьні.

Адначасова мы падыходзім сёлета да ўцягненьня працоўных у справу азнаямленьня і нават да ўдзелу ў манэўрах. Авіяхімаўскія каманды і падсобныя гурткі, камсамольскія арганізацыі разам з войскам будуць дэманстраваць абароназдольнасьць Саюзу і практычныя дасягненьні лёзунгу гурткоў да абароны краіны. Грамадзкія арганізацыі ОСО-Авіяхіму павінны прасякнуцца важнасьцю гэтай галіны іх працы і ўжыць усе патугі да магчыма шырокага ўцягваньня працоўных грамадзян да ўдзелу ў манэўрах вайсковых часьцей.

Камандуючы Белар. Ваеннага Вокругу **А. ЯГОРАЎ.**

Дысцыпліна, нагляданьне, маскіроўка.

ЧАСЬЦІ НАШАГА ВОКРУГУ ПАВІННЫ ПАКАЗАЦЬ ПРАЦОЎНЫМ, ШТО ЯНЫ НЯ ТОЛЬКІ ГАТОВЫ, АЛЕ І ПАДРЫХТАВАНЫ ДА АБАРОНЫ КРАІНЫ.

Ва ўмовах сучаснага бою, калі часьці дзейнічаюць у разрозьненым парадку, калі кожны баец стараецца зусім схавацца ад нагляду ворага, калі ў бойцы ўдзельнічаюць адначасова і наземныя і паветраныя войскі,—ад кожнага байца патрабуецца высокая сьвядомасьць, знаходлівасьць і ўменьне скарыстаць кожную мажлівасьць для руху наперад.

Наша пяхота прайшла летнюю вучобу і на манэўры выступае досыць падрыхтаванай.

На манэўрах трэба зьвярнуць асаблівую ўвагу на строгае захаваньне дысцыпліны агню і руху. Бяз гэтага нельга спадзявацца на посьпех бойкі. Патрэбна сьціпла весьці нагляданьне за полем бойкі. І, урэшце, на манэўрах патрэбна поўнасьцю скарыстаць маскіроўку і прыстасоўвацца да мясцовасьці так, як гэта давядзецца рабіць на вайне.

Часьці нашага вокругу павінны на гэтых манэўрах паказаць працоўным нашай краіны, што яны ня толькі гатовы, але і добра падрыхтаваны да абароны Савецкага Саюзу.

Начальнік штабу Бел. Ваен. Вокругу **СЯРГЕЕЎ.**

Палітпраца на манэўрах.

МАНЭЎРЫ—ВАЖНЕЙШАЯ ФОРМА ПРАВЕРКІ БАЯВОЙ ПАДРЫХТОЎКІ ЧАСЬЦЕЙ.

Манэўрамі заканчваецца першы год вучобы для чырвонаармейцаў 1904 году і ўся служба ў арміі для чырвонаармейцаў 1903 году нараджэньня. Яны, як люстра, павінны адбіць усе нашы дасягненьні і недахопы. Яны павінны сапраўды паказаць, у якой меры камсалітсклад, палітапарат, штабы і службы атрымалі практычную вывучку па кіраваньні войскам у часе бойкі, па вядзеньні палітпрацы сярод войск і насельніцтва, узаемадзейнічаньне тактычнага кіраўніцтва з палітычным у баявых умовах.

„Палітычная праца ў Чырвонай арміі ёсьць функцыя партыі". Яна праводзіцца партыйнай арганізацыяй, палітапаратам і начальніцкім складам. У вырашэньні баявой задачы войска ае асноўная задача—забясьпечыць баявы посьпех часьці. А манэўры праходзяць у абставінах, найбольш блізкіх да баявой сапраўднасьці. Гэта задача можа быць вырашана палітычным уплывам на масы і палітычным забясьпечаньнем посьпеху баявой аперацыі.

Агульныя мэты і задачы палітпрацы на манэўрах таксама вызначаны нашымі статутамі і навучаньнем.

Але бягучы момант прад'яўляе нам новыя патрабаваньні.

Небясьпека вайны, наша падрыхтаванасьць, тэхніка, мірная палітыка савецкай улады і палітыка імпэрыялізму, бягучая палітыка партыі і савецкай улады,—вось кола пытаньняў, якія павінны стаць у цэнтры нашай агітацыі і прапаганды.

Вялізнае значэньне мае праца сярод насельніцтва. Уважлівыя адносіны да насельніцтва выклікаюць з яго боку яшчэ большую пашану і любоў да Чырвонай арміі. Праца павінна быць так арганізавана, каб яна задавальняла задачы ваеннай падрыхтоўкі насельніцтва і давала максімальны вынік у адносінах трэніроўкі палітапарату, партыйнай арганізацыі, начальніцкага складу і чырвонаармейскага актыву ў дасвецтве форм і мэтадаў працы сярод насельніцтва ў часе вайны.

Член Рэўваенсавету Вокругу **ЛАНДЭ**

Перад прызывам новых байцоў.

На запытаньне, як будзе праводзіцца надыходзячы прызыў у Менскай акрузе, Акрваенком т. МІСЬНІКОЎ паведаміў наступнае.

Ужо заканчваецца ўся падрыхтоўчая праца: разгляд заяў аб льготах і адсрочках. У сельскіх мясцовасьцях ужо праведзены сходы дапрызыўнікаў, на якіх былі абраны ўпаўнаважаныя для ўдзелу ў жараб'ёўцы. Пачынаючы з 2-га верасьня, у Менску будуць наладжаны сходы дапрызыўнікаў, на якіх выступяць адказныя працаўнікі партыйных і савецкіх органаў з асьвятленьнем задач прызыву.

На запытаньне, ці доўга прызыўнікам прыйдзецца чакаць на прызыўных пунктах, тав. Місьнікоў адказаў, што зусім ня прыйдзецца чакаць, бо кожнаму прызыўніку будзе вызначан пэўны тэрмін, калі яму трэба зьявіцца на пункт. Наогул-жа, у кожны дзень прыёмныя камісіі будуць прымаць толькі 50 чалавек, каб мець магчымасьць адабраць самых здаровых байцоў.

Жыцьцё і праца асьветніка.

Ц. П. САЮЗУ ПРАЦАСЬВЕТЫ, УВАГА!

Чаму не выдаюць пэнсіі.

(Слуцак).

Сумныя ходзяць настаўнікі гарадзкіх школ. Ужо 28 жніўня, а аб пэнсіі ні слуху, ні духу.

Пры спатканьні толькі і гутаркі, што аб пэнсіі.

„Ці атрымалі пэнсію?

Калі-ж атрымаем?"

Адказ адзін—ня ведаем.

Чаму-ж не выдаюць пэнсіі?

Касір гарсавету на гэтае пытаньне адказвае, што вінаваты платнікі падаткаў, якія іх пакуль што ня плацяць. А чым-жа тут вінаваты служачыя? Няўжо ж гарсавет ня мог да гэтага часу сабраць патрэбную суму?

Адзін з супрацоўнікаў гарсавету тлумачыў прычыну ліквідацыяй акругі. «Пакой-ніца»-акруга запазычылася ў аўтапрамторгу на цэлых 15 тысяч. Пры ліквідацыі гэтыя грошы былі пераведзены ў бюджэт гарсавету, які павінен быў іх заплаціць. Як і калі думаў разьлічыцца гарсавет—невядома. Раптам, у пачатку жніўня, з Бабруйску прышло запатрабаваньне выплаціць доўг. У касе было толькі тысяч 7, якімі рыхтаваліся выдаць заработную плату служачым. Паехаў прадстаўнік гарсавету ў Бабруйск, каб уладзіць там гэтае пытаньне. Але паездка не дала добрых вынікаў і прышлося апошнія грошы аддаць, каб хоць частку пазыкі зьліквідаваць. У выніку-ж служачыя сядзяць бяз пэнсіі.

Вось табе і загад, каб у першую чаргу ўсе грошы былі забраніраваны на пэнсію служачым.

Асьцюк.

Вясковы настаўнік таксама чалавек.

Пятрыкоўскі РВК амаль што зусім забыў пра вясковых настаўнікаў, як паганы бацька пра сваіх дзяцей. Вось ужо 2 месяцы прайшло, ужо верасень, а настаўнікі за ліпень і жнівень месяцы пэнсіі не атрымалі. Між тым, як гарадзкія за ліпень ужо атрымалі. Вельмі абідна; як быццам вясковыя настаўнікі ня людзі, ім ня трэба есьці. На мой погляд, калі не даваць, дык усім, а лепш за ўсё пэнсію выдаваць сваячасова, ад гэтага павялічаецца прадукцыйнасьць у працы кожнага асьветніка.

А тым часам, пакуль настаўнік будзе чакаць пэнсію, трэба разбудзіць саюз працасьветы. Не напрасна-ж яно прыслала нам калектыўную, ўмову у якой чорным па беламу напісана: «Пэнсію выдаваць кожны месяц, кожнага 20 чысла», а не праз 2 месяцы. Аб гэтым каму сьлед трэба падумаць.

Хвойка.

Для каго каса ўзаемадапамогі.

(Узьдзенскі раён).

Пры выдачы пазык сябром, мне здаецца, трэба было-б трымацца такой выдачы, каб у першую чаргу даць пазыкі сябром, якія па сваім дрэнным матар'яльным становішчу маюць самую большую патрэбу, але каса робіць наадварот, асабліва пры выдачы беззваротных пазык.

Так, напрыклад: настаўніку сямігодкі т. Сасіноўскаму, які атрымоўвае каля 80 рублёў у месяц, мае карову, карыстаецца добраю кватэраю пры школе, каса дае яму беззваротную пазыку ў 20 рублёў, нібыта за працу касірам гэтае касы.

Другі настаўнік Зенькаўскай школы т. Баранскі мае 2 каровы, добры надзел зямлі і сенажаці пры школе, карыстаецца добраю казённаю кватэраю пры школе, служыць сам і яго жонка, і калі здарылася ў яго «няшчасьце»—здохла адна карова, дык каса ўзаемадапамогі выдае яму беззваротную пазыку ў 20 рублёў на пакупку другой каровы. Цяпер т. Баранскі мае дзьве каровы. Я ня ведаю, чаму к яму так міласьціва каса, можа затым, што ён абраны ў рэвізійную камісію гэтай касы.

Пасьля таго як т. т. Сасіноўскаму і Баранскаму былі выданы беззваротныя пазыкі па 20 рублёў, падае заяву настаўнік, які ня мае ні зямлі пры школе, ні каровы, ні казённай кватэры, але наймае за свой кошт, і ніякай маемасьці, які ўвесь час хварэў і лячыўся сам, а пасьля захварэла і жонка, і просіць касу выдаць беззваротную пазыку на лячэньне, бо пазычыць грошай няма дзе, і каса адмаўляе па матывах: „Многа ўжо раздана грошай, дык няма з чаго даць беззваротную пазыку".

Ёсьць у нас у раёне яшчэ шмат такіх настаўнікаў—сяброў касы, якія ўвесь час хварэюць, жывуць вельмі кепска і вельмі нуждаюцца ў дапамозе, але аб іх каса не паклапацілася і беззваротных пазык ім не дала. Быў яшчэ выпадак, але пры ранейшым праўленьні касы, калі аднаму сябру касы т. Слаўковічу, якога абакралі пры паездцы ў Менск за пакупкаю кніжак для бібліатэкі за казённыя грошы, які меў страту на 60 рублёў, каса ў пазыцы адмовіла, а ў той самы час другому сябру касы т. Грушу, у якога ўкралі з хаты боты, выдала беззваротную пазыку.

Так і пры выдачы зваротных пазык. Хто матар'яльна мацнейшы, той атрымае пазыку ў першую чаргу, а хто слабейшы, той пасьля. Апрача гэтага, каса рэдка калі выдае прасімую суму грошай, але пайбольш скарачае.

Пры звароце-ж пазык таксама не зьвяртаецца ўвага на тое, ці можа сябра касы па сваім матар'яльным становішчу цяпер аддаць пазыку ці не, але накладаецца пеня, і настаўнік вымушан пазычаць на „кабальных" умовах грошы ў селяніна і зьвяртаць іх у касу.

Няхай прабачыць мне праўленьне касы, што я напомніў ім праз газэту, бо ў гутарцы яны апраўдваюць сябе, робяць нявінаватымі і сваю працу лічаць правільнаю.

Член касы.

За нармальны навучальны год.

Прадукцыйнасьць вясковых школ як адпакамплектавых, так і 2 камлектавых за 4 гады мала дае вучням агульнага разьвіцьця і агульнай пісьменнасьці.

Гэтаму ёсьць шмат прычын, але галоўныя з іх гэта: перагружанасьць настаўніка, несваечасовы пачатак і канец навучальнага году і пераросткі. Калі паглядзець на ўмовы працы вясковай школы, то неабходна зазначыць, што ў насельніцтва засталася старая традыцыя ў пасылцы дзяцей у школу —звычайна пасылаюць, як выпадзе сьнег.

У мінулым годзе заняткі пачаліся толькі ў частцы школ з 15 верасьня і мала ў якіх школах нармальна праводзіліся заняткі з 1 кастрычніка.

Гэта тлумачыцца тым, што ў школу кожны дзень прыбываюць вучні. Пакуль-жа ўсе не зьбяруцца, працаваць немагчыма. А калі з 1 дню пачнеш стала праводзіць працу, то будзе шмат непасьпяваючых, якія прышлі пазьней, і іх неабходна пакідаць на 2 год. Калі паглядзець на склад вучняў па іх узросту, то неабходна зазначыць, што ў адпакамплектавых школах 50 пр. вучняў ад 13 да 16 год.

За лік пераросткаў школы перагружаюцца вучнямі да 70 чал. на настаўніка і пры позьнім пачатку і канчаньні навучальнага году ў пачатку красавіка, вядома, што немагчыма дабіцца добрых вынікаў.

Праўда, што гэта не агульнае зьявішча, але такіх школ ёсьць шмат. У зьвязку з увядзеньнем усеагульнага навучаньня і каб школа стала на больш цьвёрдую глебу ў выкананьні праграм Гус'а, то неабходна зрабіць у школах пералом.

Неабходна вялікая падрыхтоўка да навучальнага году сярод бацькоў вучняў аб сваячасовай пасылцы іх у школу, а, падругое, неабходна школам пазбавіцца ад пераросткаў. Пакуль школы будуць перагружаны пераросткамі, то да таго часу дзяржавай будуць трацца вялікія сродкі і, не пазбавіўшыся ад іх у адзін год, вельмі цяжка будзе паставіць навучаньне на нармальныя рэйкі. Дзеля падросткаў, якія па статуту працоўнай школы не павінны быць у малодшых групах, дзеля іх можна адчыніць вячэрнія школы, якія будуць разам навучацца з дарослымі. У прадукцыйнасьці працы школы шмат залежыць і сваячасовае забясьпечаньне школ падручнікамі. Перад навучальным годам у пачатку верасьня па ўсіх раёнах павінны адбывацца настаўніцкія курсы-канфэрэнцыі, на якіх гэта пытаньне неабходна высьветліць.

Перад навучальным годам трэба стала перапрацаваць праграму і намеціць шэраг мерапрыемстваў па ўдаўжэньню навучальнага году і тады можна спадзявацца, што школа будзе даваць большыя вынікі ад сваёй працы, чым гэта наглядалася да гэтага часу. **К.**

Школьныя бібліатэкі і іх праца.

Калі ў папярэднія гады амаль ня было кніг у школьных бібліатэках (гутарка ідзе аб сямігодках), то ў сучасны момант бібліатэкі зварачваюць на сябе ўвагу калектыву настаўнікаў і органаў вучнёўскага самакіраваньня і туды набываецца шэраг кніжок. Праўда, трэба падкрэсьліць, што становішча з дзіцячай літаратурай ня зусім добрае, і калі магчыма знайсьці кніжкі для старэйшага канцэнтру, то пра малодшы гэтага сказаць ня можна: вучні малодшага канцэнтру павінны быць здаволены кніжкамі для чытаньня, асабліва ў І-ІІІ гр. Таксама трэба адзначыць, што дрэнна стаіць справа з беларускай дзіцячай літаратурай, бо вучні ва ўзросьце да 11-12 год ня маюць яе ў сваіх бібліатэках і павінны карыстацца кніжкамі на расійскай мове, што ня так ужо добра, прымаючы пад увагу малае знаёмства з расійскай мовай дзяцей наказанага вышэй узросту.

На гэты бок вучнёўскага жыцьця неабходна зьвярнуць увагу Нав.-мэтадал. Каміт. Нар. Кам. Асьв. Праца маючыхся бібліатэк сярод вучняў і іх уплыў на агульнае разьвіцьцё іх у сучасны момант жадае шмат лепшага. Як правіла, бібліатэкамі пры сямігодках загадвае адзін з настаўнікаў, што тлумачыцца малай аплатай працы загадчыка і немагчымасьці пагэтаму даручыць такую важную рэч асобнаму чалавеку. Настаўнік сямігодкі перагружан сваімі абавязкамі па выкладаньні, і ўся яго праца па бібліатэцы абмяжоўваецца выдачай кніг вучням. Пры бібліатэках сямігодак няма і вывешанага сьпісу найбольш цікавай літаратуры, які вельмі патрэбен, але яго магчыма зрабіць толькі пры належным кіраўніцтве з боку загадчыка бібліатэкі. Нават і самі бібліатэкі сямігодах звычайна зьмяшчаюцца ў настаўніцкіх за атсутнасьцю свабоднага пакою пры школе. Вядома, што адсутнічаньне такога пакою адбіваецца на працы бібліатэк і не дае магчымасьці працаваць там вучням. Няма ўвязкі ў працы загадчыка бібліатэкі з выкладчыкамі беларускай і расійскай моў, якія ў большасьці абмяжоўваюцца тым, што гавораць бібліатэкару аб патрэбных кніжках і толькі.

Такое становішча з бібліатэкамі пара спыніць. У сёлетнім годзе неабходна па каштарысу дабіцца павялічэньня стаўкі загадчыку бібліатэкі з такім разьлікам, каб бібліатэчную справу магчыма было даручыць асобнаму чалавеку ці выкладчыку расійскай мовы, які пры сямігодках мае невялікі лік гадзін—13.

Далей. Трэба адвесьці хаця-б маленькі пакойчык пры школе, у якім і будзе весьціся ўся праца. Такі пакойчык дасьць магчымасьць працаваць у бібліатэцы і вучням, якія могуць убраць яго адпаведнымі плякатамі і лёзунгамі. Вучнёўскія камітэты вылучаюць звычайна бібліатэчныя камісіі, каб дапамагчы пры выдачы кніг. Працу такіх камісій неабходна пашырыць, бо там працуюць вучні старэйшага канцэнтру, якія маглі-б пісаць і маленькія рэцэнзіі на маючыяся кніжкі з дапамогай настаўнікаў і вывешваць іх у бібліатэцы для агульнага карыстаньня. У далейшым другія вучні па даручэньню бібліатэчнай камісіі маглі-б узяць на сябе справу па зьбіраньню газэтных бібліаграфічных вырэзак, якія яна павінна сыстэматызаваць па аддзелах і перадаваць загадчыку бібліатэкі для выпіскі найбольш цікавых кніжок.

У працы бібліатэкі і настаўнікаў белмовы, расійскай мовы і грамадазнаўства павінна існаваць самая цесная сувязь. Выпіску кожнай кніжкі неабходна ўзгадняць з імі, яны-ж павінны разам кіраваць і пазашкольным чытаньнем вучняў, якое да гэтага часу мала зварачвала на сябе ўвагі бібліатэк і выкладчыкаў моў. Каля бібліатэкі магчыма было-б згуртаваць у далейшым і клюбную працу. Такім чынам школьныя бібліатэкі павінны стаць магутнымі сродкамі для разьвіцьця вучнёўскага самакіраваньня і папаўненьня агульных іх ведаў. **Архіпаў.**

„Паказальны" будынак па рацэпту Акрза.

Грамадзянін Іпаліт Парадзісаў доўга скрабаў патыліцу, пакуль ня прыдумаў, што яму рабіць з грашыма.

— Куды падзець 1000 рублёў,—думаў ён,—і туды трэба, і сюды трэба, і гэта трэба купіць, і бяз гэтага не абыдзешся...

Урэшце, дадумаўся: будаваць домік. Самая пільная патрэба. Толькі, каб як найлепей ды найтаньней яго пабудаваць. На 1000 руб. не асабліва разгуляешся.

Чуў Парадзісаў дый сам чытаў у Менскіх газэтах пра агнятрывалае будаўніцтва розных гатункаў: бэтоннае, гліпабітнае, саламітавае, саманнае і г. д.

— Трэба ўзяць у Менскім Акрза кніжку, пачытаць, як робіцца хата з гліны, і пачаць пабудову.

Пашоў. Атрымаў цэлае бярэмя розных кніжак, але Акрза ня пусьціў Парадзісава да хаты.

— Пачакай,—кажа.

Праз некалькі хвілін акрз'оўскія спэцы запрапанавалі Парадзісаву такі праэкт:

— Будзеш, кажуць, усадзіўшы рукі ў кішэні, пагладаць, а твая хата будзе расьці. Як бачыш пабудуем табе глінабітную хату. Рабочых дамо дарма. Будавацца яна будзе пад наглядам тэхніка-спэцыяліста, які з цябе ні капейкі ня возьме.

— ?!

— Што за немач,—думае сабе Парадзісаў,—во дзе шчасьце! Скажэце, дзядзечкі—пытае—як гэта?.. Чаму?.. Я лепей заплачу...

— Ня трэба твае платы! Яшчэ табе, а то і нам прэмію дадуць за «паказальны глінабітны танны дом». Добра што прышоў і сказаў: заўтра-ж прышлём табе тэхніка. Будуй сабе на здароўе. Бачыш, мы маем спэцыялістаў, але ня маем для іх працы. А тут і хату табе пабудуюць і падвучацца. Практыка, бачыш. Патрэбна яна. Колькі ні вучыся, а бяз практыкі—нічога...

* * *

Парадзісаў ня ведаў, адкуль на яго такое шчасьце звалілася. Ня ведаў ён, што рабіць ад радасьці. Расказаў усё жонцы. Цэлую ноч ня спалі ад радасьці.

Прышоў тэхнік Шатаў, і работа закіпела. Праўда, Шатаў дарма не працаваў, але-ж работа кіпела. Да паловы жніўня сьцены вывелі.

Гаспадарова 1000 набліжалася да канца. Асталося пару соцен. Радасьці ня было канца.

Неспадзявана ў адну прыгожую раніцу замест хаты гаспадар убачыў гурбу гліны, перамешанай з саломаю. Мыльны пузыр лопнуў—хата разваліласяя. Усё ўпала—і сьцены хаты і... вантробы гаспадара. Убачыўшы замест хаты руіну, Парадзісаў прыпомніў, што Акрза абяцаў яму «прэмію».

— Вось яна «прэмія».

* * *

Цяпер трэба, каб РСІ ўзялася за акрз'аўскіх «тэхнікаў», ды каб пабудавала ім паказальны працэс. Зразумела, пабудаваць трэба так, каб яны атрымалі і «прэмію». Суд-жа вырашыць і пытаньне, хто павінен зьвярнуць Парадзісаву грошы.

Сёма,

Крэдытаваньне сельскай гаспадаркі.

За мінулыя кварталы апэрацыйнага году ў Беларусі канчаткова афармлена сыстэма сельска-гаспадарчага крэдыту, замест быўшых у некаторых акругах аддзяленьняў арганізаваны акруговыя таварыствы і, такім чынам, зараз мы маем Бельсельбанк, 7 акруговых таварыстваў, апрача Менскай акругі, якая абслугоўваецца непасрэдна Белсельбанкам, пярвічных таварыстваў у раёнах 191.

Побач з ростам нізавой сеткі значна пашыраецца і каапэраваньне сялянства: зараз мы маем 25,5 проц. каапэраваных сялянскіх гаспадарак, тады як на 1 кастрычніка 1925 г. было каапэравана ўсяго толькі 13 проц. агульнага ліку сялянскіх гаспадарак Беларусі.

Растуць і сродкі, што знаходзяцца ў звароце сыстэмы сельска-гаспадарчага крэдыту: на 1 красавіка бягучага году баланс Белсельбанку дасягнуў 19.500.000 руб., акруговых таварыстваў—7.100.000 руб. і нізавой сеткі—10.000.000 руб.

У галіне крэдытаваньня насельніцтва зроблена наступнае:

За першае паўгодзьдзе гэтага году нізавая сетка выдала насельніцтву пазык на суму 3.000.000 руб. Асабліва трэба падкрэсьліць значны рост доўгатэрміновых крэдытаў, колькасьць якіх на 1 красавіка па банку займае 55 проц. усіх пазык, а па нізавой сетцы —48 проц. Пазыкі ў сваёй большасьці выдаюцца бядняцка-серадняцкім гаспадаркам. Апрача агульнага крэдытаваньня, адпушчана спэцыяльна для крэдытаваньня беднаты 455.000 руб.; але трэба адзначыць, што часта крэдытныя таварыствы накіроўваюць сродкі, прызначаныя для крэдытаваньня беднаты, не па прызначэньні. З гэтай недарэчнасьцю вядзецца і будзе весьціся барацьба.

Сёлета Белсельбанк накіраваў больш крэдытаў на мерапрыёмствы, якія дапамагаюць інтэнсыфікацыі сельскай гаспадаркі, а таксама на калектыўныя гаспадаркі, савхозы і г. д. Спэцыяльна на індустрыялізацыю калект. гаспадарак выдадзена 112.000 руб.

Бельсельбанк правёў выбарнае абсьледаваньне 200 сялянскіх гаспадарак; у далейшым, каб працу па абсьледаваньні паставіць добра, Белсельбанк дагаварыўся з ЦСУ, і апошняя пры праведзеньні штогодніх дынамічных перапісаў уключае пытаньні, якія змогуць высьветліць карысьць, якую дае крэдыт сельскай гаспадарцы.

У бліжэйшым часе Белсельбанку і акруговым таварыствам прыдзецца зьвярнуць асаблівую ўвагу на ўзмацненьне становішча нізавой сеткі с.-г. крэдыту і яе працы.

Да гэтага часу нізавая сетка ўсё яшчэ мае шэраг недахопаў, галоўнымі з якіх зьяўляюцца слабое прыцягненьне сродкаў насельніцтва ў якасьці ўкладаў (мы маем усяго 390.000 руб. укладаў па ўсіх таварыствах). У наступны час праца таварыстваў будзе ацэньвацца па таму, колькі сродкаў прыцягнулі яны ва ўклады.

У асеньня-зімовы пэрыяд, калі ў сялянства ёсьць некаторыя свабодныя сродкі, праца па ўцягненьні ўкладаў зьяўляецца найважнейшай. Дзеля гэтага цяпер праводзіцца двохтыднёвік ашчаднасьці, і сельска-гаспадарчыя крэдытныя таварыствы разам з касамі ашчаднымі павінны зрабіць усё магчымае, каб кожную свабодную капейку ўцягнуць у свой зварот.

Прасрочкі пазык з боку сялянства аслабляюць грашовае становішча многіх таварыстваў і не даюць магчымасьці здаволіць крэдытам іншыя гаспадаркі, якія ў гэтым маюць патрэбу. Нізавой сетцы неабходна павесьці рашучую барацьбу з запазычанасьцю крэдытуемых.

Каб яшчэ больш прыблізіць крэдыт да сялянства, Белсельбанк мае на ўвазе ў наступным годзе пашырыць сетку с.-гасп. таварыстваў з такім разрахункам, каб у кожным раёне апошніх было ня менш 2-3. Адначасова ўсе с-гасп. крэдытныя таварыствы павінны будуць перайсьці на новы статут, які ўжо зацьверджаны ўрадам БССР, і адпаведна статуту перабудаваць сваю працу, зьвярнуўшы больш увагі на крэдытныя апэрацыі, праводзячы гандлёвыя апэрацыі толькі на тыя спэцыяльныя сродкі, якія для гэтага павінны быць утвораны.

Патрэба ў крэдыце на наступны год Белсельбанкам вылічана ў суме 20.216.000 руб., але банк ня ўпэўнены, што пры сучасным яго грашовым становішчы ён зможа здаволіць гэтую патрэбу, і таму ўся сыстэма павінна напружыць усе сілы да адшуканьня сродкаў, звыш дзяржаўных асыгнаваньняў, з іншых крыніц і ў першую чаргу ад сялянства. **В. З.**

ДЖЭК ЛОНДАН.

СІЛА ДУЖЫХ *).

Але хутка ў нас пачаліся спрэчкі. Як заўсёды, пачалося з-за жанчын.

Мужчыны, якія ня мелі сваіх жанок, захаплялі чужых жанчын, і тады паміж абодвымі старанамі даходзіла да вялікіх боек; як-не бач, людзі разьбівалі адзін аднаму галовы альбо прабівалі адзін аднаго пікамі. Здаралася таксама, што калі хтосьці вартаваў на гары, другі краў у гэты час яго жонку, і той зыходзіў уніз бараніць яе. Тады другі вартаўнік палохаўся каб хто-колечы не захапіў і яго жонку, і таксама бег уніз. Часта гэткія сваркі здараліся і паміж дзесяцёх ваякаў, пільнуючых са зброяй у руках уваход у Марскую Даліну: яны пачыналі біцца, пяцёра супроць пяцёх, і біліся аж пакуль адны ня пускаліся наўцекі ўздоўж берага; тады другія гналіся за імі.

Урэшце дайшло да таго, што племя засталося бяз вочаў і бяз варты. Мы ўжо ня мелі сілы шасьцідзесяцёх кожных, і былі слабыя. У вось мы сабраліся ізноў на нараду, і ўстанавілі нашы першыя законы. Я ў той час быў яшчэ дзіцянём, але добра памятаю гэта. Мы казалі аб тым, што хочучы быць дужымі, нямажна біцца паміж сабою, — і мы ўхвалілі закон, паводле якога чалавек, які забіў другога, мусіў быць забіты і сам усім племям. Мы пастанавілі таксама, раз назаўсёды, што кожны, хто ўкрадзе жонку ў другога,—таксама будзе забіты племям. Мы гаварылі аб тым, што калі-б хто-колечы з нас меў залішне вялікую сілу,—такую сілу, якою ён мог-бы пакрыўдзіць сваіх братоў па племені, таксама павінен быць забіты, каб сіла яго ня крыўдзіла другіх. Бо, калі-б мы дазволілі, каб сіла гэткага чалавека шкодзіла сваім родзічам, дык яны баяцімуцца яго і племя развалііцца, а мы ізноў можам зрабіцца гэткімі-ж слабымі, як тады, калі на нас першы раз напалі мясаеды і забілі Бу-У.

Але Вострая-Косьць, які жыў разам з намі, быў вельмі дужы і ня дбаў аб законах. Ён, паклаўшы надзею на сваю сілу, ўзяў ды ўкраў жонку Трох-Дубінаў. Той быў спрабаваў бараніць сваю ўласнасьць, але Вострая-Косьць расшчапіў яму галаву. Вострая-Косьць забыўся, аднак, што ўсе мы злучылі свае сілы, каб супольна пільнаваць выконваньне закону: і вось, сабраўшыся, мы забілі яго пад ягоным уласным дрэвам ды павесілі труп на галіне, як доказ таго, што закон, які ўхвалілі тут усе супольна, — ёсьць магутнейшы за ўсялякага, на'т наймагутнейшага чалавека.

Былі ў нас яшчэ і розныя іншыя труднасьці, бо (ведайце гэта, і ты Зьвералоў, і ты Жаўтагаловы, і ты Страх-Цемры) ня гэтак лёгка ёсьць закласьці племя. У нас было шмат усялякіх спраў і малых і паважных, так што склікаць усіх людзей дзеля вырашэньня іх было вельмі цяжка. Нам прыходзілася зьбірацца на нарады і раніцою, і ўдзень, і ўвечары, і на'т позна ўначы. Мы мелі замала часу на паляваньне і здабываньне харчоў, бо заўсёды знаходзілася шмат розных дробных спраў, якія вымагалі разгляду: ці то трэ' было вызначыць новых вартаўнікоў на зьмену старым на гары, ці то пастанавіць, якая колькасьць харчоў належыцца людзём, што вартавалі ўвесь час са зброяй у руках і ня мелі магчымасьці карміць сябе самі. Сягоньня здаралася адно, пазаўтра другое.

Нам трэба было мець чалавека, які выконваў-бы ўсё гэта, які меў-бы рашаючы голас у нарадах і нёс адказнасьць перад племям за ўсё, што ён зробіць. І вось мы абвясьцілі сваім правадыром Шыт-Шыта. Гэта быў добры выбар, бо ён быў чалавек моцны і хітры, а калі злаваўся, сычэў быццам дзікі кот-шыт-шыт!

Тым дзесяцём ваякам, якія ахоўвалі племя, мы загадалі перагарадзіць упоперак даліну ў найвузейшым месцы мурам з каменьняў. Жанчыны, большыя дзеці і шмат каторыя з мужчын дапамаглі ім у гэтым. Калі гэта было зроблена, усе сем'і пасходзілі з дрэваў і пабудавалі сабе хаты з гальля. Гэта былі вялікія хаты, шмат лепшыя за жыльлё на дрэвах, і ўсім было лепш і бясьпечней жыць, бо ўсе злучылі свае сілы і сталіся племям.

Дзякуючы збудаваньню муру, ваякам і вартаўнікам у нас было болей часу на паляваньне, рыбную лоўлю і зьбіраньне карэньчыкаў ды ягадаў. Пажытку прыбавілася, і ніхто болей не галадаваў, асабліва калі Трохногі (ён быў скалечаны яшчэ хлопчыкам, і хадзіў, падпіраючыся кіем) пасеяў каля свае хаты насеньне дзікагага збожжа. Ён прабаваў таксама перасаджваць сакавітыя карэньні ды іншыя расьліны, якія знаходзіў у горных далінах.

— Калі Марская Даліна, абгароджаная мурам, зрабілася бясьпечнай, а ежы было так шмат, што за яе ўжо ня прыходзілася весьці барацьбу, тады да нас з суседняй раўніны і з ваколічных гор пачалі прыходзіць сем'і, якія жылі там больш падобна да дзікіх зьвяроў, чымся да людзей. У кароткі час уся наша мясцовасьць запоўнілася мноствам сем'яў і шматлікімі хатамі.

Але яшчэ перад гэтым зямля, якая дагэтуль была вольная і нічыя, бо належала да ўсіх, была падзелена між намі. Пачаў гэта Трохногі, калі стаў сеяць збожжа. Толькі яшчэ доўга пасьля гэтага большасьць з нас ня дбала пра зямлю. Мы лічылі, што азначаць межы плотам з каменьняў і канцамі — недарэчнасьць і глупота: мы-ж мелі досыць харчоў, дык чаго-ж болей трэба? Помню, што мой бацька і я,—мы памаглі Трохногаму абгарадзіць каменным плотам яго поле, і ён даў нам за гэта збожжа.

Такім чынам, толькі невялікі лік людзей захапіў усю зямлю, а Трохногі ўзяў пайбольш. Пры гэтым шмат хто з тых, якія пабралі сабе кавалкі зямлі, аддавалі яе тым нямногім, якія хацелі захаваць зямлю для сябе, і атрымоўвалі ад іх узамен карэньні, скуры мядзьведзяў і рыбу. Мы не пасьпелі азірнуцца, як уся зямля была разабрана. Каля гэтага часу памёр Шыт-Шыт, і начальнікам быў абвешчаны яго сын, Сабачы-Зуб. Ён моцна дамагаўся гэтага, бо, казаў ён, раз яго бацька быў начальнікам, дык пасьля яго сьмерці начальнікам мусіў быць ён, Сабачы-Зуб. Спачатку ён упраўляў вельмі добра, сам шмат працаваў, і рада мела што-раз меней працы. У тым часе, аднак, даўся чуць у Марской Даліне новы голас. Гэта быў голас Скручанай-Губы. Мы ніколі не зварочвалі на яго асаблівай увагі, пакуль ён ня стаў займацца гутаркай з душамі памёршых. Пасьля мы назвалі яго Тоўстае-Сала, бо ён страшэнна абжыраўся, нічога ня робячы, і стаўся вельмі тоўсты ды сыты. Аднаго разу ён абвясьціў нам, што яму ведамы ўсе тайны памёршых, ды што праз яго гаворыць бог. Ён здружыўся з Сабачым-Зубам, які загадаў нам збудаваць для Тоўстага-Сала вялікую хату. І Тоўстае-Сала прымаў у гэтай хаце бога ды рабіў закляцьці.

Мала-па-малу Сабачы-Зуб зрабіўся мацнейшы за раду, а калі мы пачалі наракаць ды пагражаць, што выбярэм новага начальніка,—Толстае-Сала сказаў, што бог не дазваляе гэтага, і заклікаў нас да паслухмянасьці. І мы мусілі пакарыцца, бо супроць нас былі Трохногі і ўсе іншыя ўласьнікі зямлі, а таксама Марскі-Леў, вельмі дужы чалавек, якога яны цішком падкупілі, падараваўшы яму некалькі палеткаў зямлі, шмат мядзьведжых скураў і капоў збожжа. І вось Марскі-Леў сказаў, што Тоўстае-Сала заправуды гаварыў ад імя бога, ды што яго трэба слухаць. А ў хуткім часе Марскі-Леў быў абвешчаны намесьнікам Сабачага-Зуба і стаў выступаць ад яго імя.

Жыў тады паміж намі яшчэ Малы-Жывот,—маленечкі, дробны чалавек з такім сухім целам і тонкім жыватом, як быццам ён вечна быў галодны. Пры вусьці рэчкі, дзе была пяшчаная мель, якая аслабляла сілу напору хваляў, ён зрабіў запруду для лоўлі рыбы. Ніхто з нас ніколі ня бачыў, ды й ня сьніў, напэўна, гэткай штукі. Малы-Жывот цэлымі тыднямі працаваў над гэтым, разам з жонкаю і сынам, а мы ўсе толькі сьмяяліся з яго. Аднак, калі ён скончыў сваю працу і ў першы-ж дзень злавіў больш рыбы, чым усё племя магло злавіць за тыдзень, нас абхапіла вялікая радасьць. Але на ўсёй рэчцы засталося яшчэ толькі адно месца здатнае для пабудовы запруды,—і вось, калі мой бацька, я і яшчэ дванаццаць чалавек узяліся будаваць запруду, з вялікай хаты, якую мы пабудавалі для Сабачага-Зуба, прыйшла варта і стала калоць нас пікамі, загадваючы пакінуць працу, бо Малы-Жывот зьбіраўся зрабіць тут запруду сам, са згодай Марскога-Льва, які быў голасам Сабачага-Зуба.

Мы пачалі наракаць, і бацька мой склікаў раду. Але калі ён падняўся, каб гаварыць,—Марскі-Леў прабіў яму пікаю горла, і ён памёр. Бачачы гэта і Сабачы-Зуб, і Малы-Жывот, і Трохногі, а таксама ўсе ўласьнікі зямлі сказалі, што гэта правільна. А Тоўстае-Сала дадаў, што гэтага хацеў бог.

Ад гэтага часу мы ўжо баяліся гаварыць у радзе, а значыцца, ня стала і самой рады.

Другі чалавек, Сьвіны-Пашчэнак, стаў гадаваць коз. Ён чуў, што так робяць мясаеды, і праз нейкі час ужо і ён меў шмат коз. Іншыя людзі, якія ня мелі ні зямлі, ні запрудаў, і дзеля гэтага былі вельмі часта галодныя, ахвотна працавалі для Сьвінога-Пашчэнка, пільнуючы яго чараду ад дзікіх зьвяроў і заганяючы на горныя пасьвішчы. Узамен за іх працу, Сьвіны-Пашчэнак даваў пастухом казінае мяса на харчы і скуры на вопратку, а таксама абменьваў ім на рыбу збожжа і карэньні.

Каля гэтага часу ў нас зьявіліся грошы. Марскі-Леў быў першы, якому гэта прыйшло ў галаву, і вось ён перагаварыў аб гэтым з Сабачым-Зубам і Тоўстым-Салам. Трэба сказаць, што гэтыя трое мелі ўдзел ува ўсім, што здабывалася ў Марской Даліне. Яны мелі адзін кош з кожных трох кашоў сабранага збожжа, адну рыбу з кожных трох злоўленых рыб, адну казу з кожных трох коз, жывых ці мёртвых— усё роўна. Узамен за гэта яны кармілі ваякоў і варту, а рэшту пакідалі сабе. Часам, калі бывала злоўлена шмат рыбы, яны ня ведалі, дзе падзець сваю частку. Тады Марскому-Льву прыйшло ў галаву рабіць грошы. Ён пасадзіў жанчын за працу,—яны рабілі маленькія кружочкі з чарапашыпак, з дзірачкай пасярэдзіне; усе кружкі былі аднолькавыя, гладкія і прыгожыя. Іх нанізвалі на шнуркі, якія і называліся грашыма.

Кожны шнурок меў вартасьць трыццаці альбо сарака рыб, а кожная жанчына, якая магла зрабіць адзін шнурок у дзень, атрымоўвала за гэта толькі дзьве рыбы. Такім чынам рыба, якой не маглі зьесьці Сабачы-Зуб, Тоўстае-Сала і Марскі-Леў самі, даставалася другім. Затое ўсе грошы былі ў іх, і яны зьвярнуліся да Трохногага ды іншых уласьнікаў зямлі з тым, што возьмуць у іх за грошы частку збожжа і карэньняў; да Малага-Жывата—што заплацяць грашыма за частку рыбы; і да Сьвінога-Пашчэнка, што адбяруць ад яго частку коз і сыру ўзамен за грошы.

Такім чынам чалавек, які нічога ня меў, працаваў на багатага і атрымоўваў плату грашыма, купляючы за іх рыбу, мяса, сыр і ўсё неабходнае, Трохногі і ўсе ўласьнікі плацілі Сабачаму-Зубу і Марскому-Льву і Тоўстаму-Салу за іх трэцюю частку таксама грашыма. І ваякі ды варта атрымоўвалі за сваю працу грошы, а дзеля таго, што грошы Сабачаму-Зубу, Марскому-Льву, Тоўстаму-Салу абыходзіліся танна, дык яны зрабілі яшчэ шмат мужчын ваякамі. Аднак, некаторыя з нас хутка сьцямілі, у чым справа, і пачалі самі вырабляць грошы, але тады ваякі Сабачага-Зуба прабівалі нас пікамі і стрэламі на-сьмерць, кажучы, што мы гэтак можам зьнішчожыць племя—вялікі праступак, бо тады прыдуць мясаеды і пазабіваюць нас усіх.

(Працяг будзе).

*) Гл. «С. Б.» № 196.

РАЦЫЯНАЛІЗАЦЫЯ ГАСПАДАРЧА-ГАНДЛЁВАГА АПАРАТУ.

Калегія НКРСІ БССР у апошні час праглядзіла і ліквідавала наступныя прадстаўніцтвы.

ПА МЕНСКУ.

1. Камерцыйны аддзел Чырвонага Крыжу, 2. Прадстаўніцтва Ленінградзкага „Жыртрэсту“ па збыту, 3. Прадстаўнік Смаленскай друкарні імя Сьмірнова, 4. Прадстаўнік Слуцкай друкарні, 5. Прадстаўнік Аршанскай друкарні, 6. Прадстаўнік Бабруйскай друкарні, 7. Прадстаўнік Магілеўскай друкарні, 8. Прадстаўнік Барысаўскай друкарні, 9. Прадстаўнік Палесдруку (Гомельшчына), 10. Агент Інбелкульту, 11. Два агенты Белдзяржвыдавецтва па Менску. 12. Беладдзяленьне Акц. Таварыства „Сырье“ ў Менску і 10 акруговых аддзяленьняў, 13. Бел. аддзяленьне АСПО.

ПА АКРУГАХ.

14. Слуцкае, Віцебскае, Магілеўскае, Бабруйскае, Аршанскае, Барысаўскае, Полацкае, Мазырскае і Гомельскае аддзяленьні, якія існавалі ад Бел. Аддзяленьня Акц. Т-ва „Школа і Кніга“, усяго 9 аддзяленьняў, 15. Віцебскае аддзяленьне ад Бел. аддзяленьня Рэзінатрэсту, 16. Гомельскае аддзяленьне ад Зах. Аддзяленьня Маслажырсындыкату, 17. Віцебскае аддзяленьне ад Тэкстыльсындыкату.

ЗА МЕЖАМІ БССР.

18. Агент Белдзяржвыдавецтва ў Маскве, 19. Агент Белдзяржвыдавецтва на Украіне. 20. Упаўнаважаны БДВ у Маскве, 21. Прадстаўніцтва Белсельсаюзу на Украіне, 22. Прадстаўнік Белсельсаюзу ў Ленінградзе, 23. Прадстаўніцтва Белдзяржкіно ў Маскве, 24. Прадстаўніцтва Белмясгандлю на Украіне. 25. Прадстаўніцтва Рэчыцкага ЦРК у Кіеве, 26. Прадстаўніцтва Рэчыцкага ЦРК у Маскве, 27. Прадстаўніцтва Рэчыцкага ЦРК у Ленінградзе, 28. Прадстаўніцтва Гомельскага ЦРК у Маскве, 29. Прадстаўніцтва Гомельскага ЦРК у Кіеве, 30. Прадстаўніцтва Гомельскага ЦРК у Ленінградзе, 31. Прадстаўніцтва Гомельскага райсаюзу ў Маскве, 32. Прадстаўніцтва Гомельскага райсаюзу ў Ленінградзе, 33. Прадстаўніцтва Гомельскага райсаюзу ў Кіеве, 34. Прадстаўнік ВСНГ у Харкаве, 35. Прадстаўніцтва Харчтрэсту ў Ленінградзе, 36. Прадстаўнік „Лесбелу“ ў Маскве і Ленінградзе ліквідаваны па ўласнай ініцыятыве.

Куток рабселькора.

Праца парт'ячэек з рабселькорамі.

Нарада працаўнікоў рабселькораўскага руху адзначыла, што ў сучасны пэрыяд нашага будаўніцтва камуністычнае выхаваньне рабселькораў набывае надзвычайна вялікае значэньне.

Узмацненьне кіраўніцтва рабселькорамі па лініі парт'ячэек павінна праводзіцца, з аднаго боку, шляхам самай дасканалай праверкі выкананьня ячэйкамі пастаноў партыі аб рабселькораўскім руху, з другога боку,—шляхам уцягненьня рабселькораў і іх арганізацый к дапамозе і ўдзелу ў вырашэньні сучасных задач сацыялістычнага будаўніцтва.

На аснове матар'ялу абсьледваньня нарада падкрэсьліла, што пастанова ЦК партыі (ад 28 жніўня 1926 г.), а таксама і пастановы другіх вышэйшых партыйных органаў ня ўсюды дайшлі да партыйных ячэек, якім, як і газэтам, належыць непасрэднае кіраўніцтва рабселькорамі. У выніку гэтага ўсё яшчэ наглядаюцца выпадкі, калі парт'ячэйкі часамі няправільна лічаць кіраўніцтва рабселькорамі справай толькі рэдакцый газэт і адмаўляюцца ад гэтага кіраўніцтва.

Некаторыя ячэйкі ўсё яшчэ не праводзяць выбарнасьці рэдкалегіі і перашкаджаюць перайменаваньню насьценгазэт у газэты рабочых і служачых прадпрыёмства ці сялян данай вёскі.

Нарада падкрэсьліла, што партыйныя камітэты павінны наладзіць сыстэматычнае жывое і пісьмовае інструктаваньне парт'ячэек аб формах і мэтадах кіраўніцтва рабселькорамі на аснове канкрэтнага мясцовага матар'ялу.

ЦК партыі ўказаў на неабходнасьць уключэньня ў плян працы ячэек пытаньняў рабселькораўскага руху.

Практыка пацьвердзіла правільнасьць пастановы ЦК аб недапусьцімасьці асобных камуністычных фракцый у рабселькораўскіх арганізацыях. У далейшым гэту лінію, якая на вопыце сябе апраўдала, неабходна праводзіць з усёй рашучасьцю, і ні ў якім разе не дапускаць адрыву камуністычнай часткі рабселькораў ад беспартыйнай масы карэспандэнтаў.

Парт'ячэйкам неабходна зьвярнуць увагу і на правільны падбор рэдкалегіі—як камуністаў, так і беспартыйных. Трэба цалкам ажыцьцяўляць прынцып выбарнасьці. Члены рэдкалегіі, асабліва камуністы, павінны быць разгружаны ад іншай працы настолькі, каб яны змаглі праявіць неабходную актыўнасьць. Працу камуністаў сярод карэспандэнтаў неабходна залічваць як партыйную нагрузку.

Парт'ячэйкі павінны наладзіць пастаноўку дакладаў рэдкалегіі, устанавіць парадак папярэдняга агляду працы рэдкалегіі і гуртка рабкораў ці селькораў і праверку выкананьня дырэктыў.

Неабходна зьвярнуць асаблівую ўвагу на пастаноўку дакладаў на агульных сходах ячэйкі, пасьля папярэдняй падрыхтоўкі пытаньняў на пасяджэньнях агітпропкамісіі ці бюро ячэйкі, у мэтах больш поўнага асьведамленьня партыйнай масы ў пытаньнях рабселькораўскага руху і друку.

ЦК партыі адзначыў выхаваўчую працу сярод рабселькораў, як цэнтральную задачу партыйнага кіраўніцтва.

Недахваты трэба зьнішчыць.

(Слуцак).

Пры кожнай сямёхгодцы выдаюцца вусныя і насьценныя газэты. Газэты карыстаюцца вялікай папулярнасьцю сярод вучняў, і ня бывае ніводнага агульнага сходу, каб ня чыталася вусная [illegible]

[illegible] рэспандэнтаў. Зацікаўленасьць да іх вучняў заўважалася вялікая, але карысьці было мала, бо ня было належнага кіраўніцтва. У газэтах большасьць заметак, дзе высьмейваюцца розныя [illegible]

П. К—ч.

Што неабходна для разьвіцьця прамысловасьці БССР.

(З матар'ялаў Нарады Сэкцыі Мясц. Прамысл. Гандлю СССР).

28 чэрвеня г. г. адбылася Нарада Сэкцыі Мясцовай Прам. і Гандлю СССР, на якой член прэзыдыуму ВСНГ БССР тав. **Зайдэнбэрг** зрабіў даклад «Аб пэрспэктывах разьвіцьця і патрэбах прамысловасьці БССР».

Заслухаўшы гэты даклад, нарада зазначыла, што БССР па колькасьці насельніцтва складае 3,5 проц. Саюзу, а ўдзельная вага асноўнага капіталу прамысловасьці рэспублікі ў адносінах да ўсёй прамысловасьці СССР—толькі 0,5 проц. Гэткая адсталасьць удзельнай значнасьці капіталу ў прамысловасьці Беларусі, разам з экстэнсыўным характарам земляробства, утварае ўстойлівыя кадры беспрацоўных у гарадох і аграмадную лішку рабочых рук у вёсцы.

Прамысловасьць БССР зараз поўнасьцю выкарыстала і нагрузіла свой асноўны капітал, даўшы сёлета таварнай прадукцыі на 83 млн. рублёў (без акцызу) і ўцягнула ў вытворчасьць звыш 23 тыс. рабочых.

У сувязі з гэтым задачай прамысловасьці БССР на бліжэйшыя гады зьяўляецца:

а) забясьпечаньне канкурэнтнай здольнасьці існуючых прадпрыёмстваў і замена новымі тых, якія павінны будуць выйсьці з вытворчасьці з прычыны поўнай зношанасьці;

б) пашырэньне разьвіцьця тэхнічных працаёмкіх культур у сельскай гаспадарцы шляхам пабудаваньня прадпрыёмстваў для перапрацоўкі прадуктаў мясцовай с.-г. сыравіны;

в) забясьпечаньне, праз пабудаваньне новых прадпрыёмстваў і разьвіцьцё існуючых, перапрацоўкі мінэральных і лясных рэсурсаў рэспублікі;

г) узмацненьне разьвіцьця працаёмкай вытворчасьці для зьнішчэньня беспрацоўя ў гарадох і пашырэньне прадпрыёмстваў, якія выпрацоўваюць гэтак званыя кантрабандныя тавары;

д) узмацненьне тэмпу адшуканьня карысных выкапняў на тэрыторыі БССР і

е) пашырэньне распрацовак мала выкарыстаных тарфяных багацьцяў БССР.

Нарада знайшла, што пры складаньні пляпаў разьвіцьця прамысловасьці БССР належыць арыентавацца не на сярэдні процант росту прамысловасьці, наогул па Саюзу, а на значна больш хуткі тэмп, каб забясьпечыць магчымасьць індустрыялізацыю БССР.

КАНЦЭНТРАЦЫЯ МЕНСКІХ ГАРБАРНЯЎ.

З пабудаваньнем у Менску новай мэханізаванай гарбарні перад Скуртрэстам паўстала пытаньне аб тым, што існаваньне побач з гэтаю гарбарняю іншых зьяўляецца эканамічна некарысным. Гэта тлумачыцца наступнымі прычынамі: новая гарбарня нагэтульки вялікая, што ў ёй можна сканцэнтраваць усю гарбарную вытворчасьць г. Менску; дрэнна было-б, каб побач з вялізарнай будынінай новай гарбарні, якая абсталёвана навейшымі машынамі і на 100 проц. адпавядае вымаганьням аховы працы, стаялі цёмныя і брудныя старыя гарбарні, дзе праца і цяжкая і нездаровая.

Гэта прымушае Скуртрэст сканцэнтраваць гарбарную вытворчасьць.

У сувязі з канцэнтрацыяй гарбарняў Скуртрэст прымушан быў паставіць пытаньне аб скарачэньні 90 чал. рабочых. Гэта лічба вельмі вялікая, і прышлося ўсямерна змагацца, каб давесьці яе да мінімуму. Рознымі шляхамі ўдалося гэту лічбу скараціць да 54 чалавек, прычым гэта скарачэньне закране выключна абслугоўваючы пэрсанал; вытворчая група рабочых застаецца поўнасьцю.

Правядзеньне канцэнтрацыі гарбарнай вытворчасьці дасьць **штогод 100.000 руб. эканоміі.**

Пры скарачэньні 54 абслугоўваючых рабочых будзе прымацца пад увагу ў першую чаргу кваліфікацыя іх, пасьля—матар'яльнае становішча, карысьць ад рабочага для прадпрыёмства і інш.

Побач з гэтым, ліквідуецца і гарбарня-школа. Вучнёўства будзе праходзіць навучаньне пры новай гарбарні па сыстэме **«фабрычна-заводзкага вучнёўства».**

Усім скарочаным рабочым будзе выдана кампэнсацыя ў разьмеры паўтарамесячнага заробку. У выпадку патрэбы рабочых на прадпраёмствах Беларусі скарочаныя рабочыя будуць прымацца ў першую чаргу.

А.

ХРОНІКА.

КАМУНІСТЫЧНЫ УНІВЭРСЫТЭТ БЕЛАРУСІ РАСПАЧАЎ ПРАЦУ.

Сёньня ў Камвузе Беларусі распачынаюцца прыймовыя экзамены для новых студэнтаў, якіх сёлета будзе прынята 85 чалав. Некаторыя акругі выпаўнілі разьвёрстку больш як на 100 проц. Гэта дае падставу спадзявацца, што агульная разьвёрстка будзе выканана поўнасьцю.

Падрыхтоўка да новага навучальнага году скончана Сталыя заняткі на 1 і 2 курсах пачнуцца з 5 верасьня, на падрыхтоўчым—з 12 верасьня і на 3 курсе—19 верасьня.

З 6-га да 12 верасьня адбудуцца агульныя сходы, на якіх будуць праведзены перавыбары студэнцкіх арганізацый.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА.

Арганізацыя балотнай станцыі ў Палесьсі.

Вядзецца падрыхтоўчая праца па арганізацыі Палескай дасьледчай станцыі на балотным масыве савецкай гаспадаркі Мар'іна, Мазырскае акругі.

Да гэтага часу асушана каля 100 дз. балота, на якім зараз пракладаецца дранаж.

Вялікі ўраджай на Менскай Балотнай Станцыі.

На Менскай Балотнай Станцыі вельмі добры ўраджай далі сёлета сенажаці.

З некаторых вучасткаў атрымана да 800 пуд. сена.

Таксама быў вялікі ўраджай маліны: валавы збор з дзесяціны маліньніка, даў каля 1500 руб...

Менскую балотную станцыю сёлета наведалі сялянскія экскурсіі з усіх акругаў БССР.

У пэдтэхнікумы і на пэдкурсы сёлета будзе прынята 1485 чал.

У гэтым вучэбным годзе ва ўсе пэдтэхнікумы і на 2хгадовыя настаўніцкія курсы Беларусі будзе прынята 1485 чалавек.

Выпуск новых камандзіраў.

Сёньня Беларуская Аб'яднаная Вайсковая Школа імя ЦВК БССР выпускае новых камандзіраў.

Урачыстае пасяджэньне, прысьвечанае выпуску, адбудзецца ўвечары ў Доме Культуры.

Колькі беспрацоўных занята на грамадзкіх работах.

На грамадзкіх работах па ўсёй Беларусі ў першыя 10 дзён жніўня было занята ў сярэднім штодня 3434 чал., а ў наступныя 10 дзён—3245 чалавек.

Падрыхтоўка да 2-хтыднёвіка ашчаднасьці.

Для правядзеньня двохтыднёвіка ашчаднасьці Белсельбанк мае разьмеркаваць па нізавой сельска-гаспадарчай сетцы 6000 плякатаў з адпаведнымі лёзунгамі.

Пашырэньне сеткі школ сялянскае моладзі.

Згодна пляну Галоўсацвыху, з новага навучальнага году ў кожнай акрузе адна з вясковых сямёхгодак рэарганізуецца ў школу сялянскае моладзі.

Усебеларуская нарада загадчыкаў АПА пры акружкомах КП(б)Б.

Учора пры АПА ЦК КП(б)Б скончыла сваю працу нарада апоргаў акружкомаў. На нарадзе, якая адбывалася 3 дні, абгавораны пытаньні—партасьветы, культурнага будаўніцтва, агітацыйнай працы і антырэлігійнай прапаганды.

На нарадзе ўнесена шмат важных прапаноў, якія будуць ажыцьцёўлены ў наступным 27-28 навуч. годзе.

Рознае.

ЗАБАРОНЕНЫЯ ДРОЖДЖЫ.

Паўдзённа-афрыканскі ўрад наклаў арышт на ўвесь запас прасаваных дрожджэй. Гэтыя дрожджы набываліся пераважна прадстаўнікамі чорнай расы: гатэнтотамі, бушмэнамі і г. д. Яны рабілі з іх моцны напой: залівалі гарачай вадой і дадавалі трохі цукру.

На гэты напой чорныя трацяць усе свае заработкі і страшэнна ім атручваюцца; некаторыя, каб надаць напою вострасьці і прысьпешыць ап'яненьне, дадаюць да яго яшчэ алкаголю і карбіту. Адна-дзьве чаркі такога напою зваліваюць з ног самога здаровага чалавека, а калі выпіць больш, дык ужо трэба клікаць доктара.

ВАНДРУЮЧАЯ ГАРА.

Некалькі тысяч швэйцарскіх сялян, якія пражываюць у даліне каля Бэльлінцоны, будуць змушаны пакінуць свае сядзібы з прычыны таго, што аграмадныя масы зямлі з гары Альбіно могуць рынуцца ў даліну. Швэйцарскія спэцыялісты, дэлегаваныя ўладай кантону Тэсыну, сьцьвердзілі, што шыбкая эвакуацыя насяленьня даліны неабходна з прычыны пагражаючай катастрофы. Вяршына гары абсоўваецца яшчэ з мінулага году, а награмаджаная маса зямлі можа кожны дзень рынуцца ў даліну.

ПАРАХОД НА 3000 ЧАЛАВЕК.

У Францыі спушчан на ваду самы большы акіянскі параход, які свабодна зьмяшчае 3 тысячы чалавек. У вышыню гэты параход такі, як дом у сем паверхаў, а ў даўжыню—100 сажняў.

СУД.

Рызыка Хмялёва і Мядзьведзева.

У Віцебскім акруговым судзе разглядалася справа жыхара вёскі Зачэрна Мікалая Хмялёва і вёскі Саўчанкі—Пётры Мядзьведзева (Віцебскі раён). Першы засуджан на 5 год, а другі—пасьля скарачэньня тэрміну кары па яго малалецтву—на 3 гады і 4 месяцы зьняволеньня з суровым адмежаваньнем.

Акалічнасьці гэтай справы наступныя:

Хмялёў і Мядзьведзеў былі лепшымі сябрамі. Разам гулялі на вечарынках, разам п'янствавалі, разам весяліліся і... разам рабавалі.

Апошні іх учынак ужо быў зроблен не як звычайнымі вясковымі хлапцамі, а як кваліфікаванымі грабіцелямі.

— Давай зрызыкуем,—кажа Мікалай да Пётры: — «пасядзім» каля пераезду.

— Давай. Чаму-ж ня зрызыкаваць, справа—„хлебная“.

— Эх, чорт... Ты ведаеш, Пётра, калі толькі ўдасца, вось дык вып'ем...

Г-н Воўкаў з жонкаю ехаў на кірмаш у Віцебск. Воз быў нагружан курамі, яйкамі ды іншым дабром. Воўкаў у дарозе чагосьці пасварыўся з жонкаю і маўчаў, а яна толькі адно і ведала: сядзела пад бокам і гаварыла ўсю дарогу, што яна няшчасная, што іншыя мужыкі лепшыя і г. д.

Раптам конь спыніўся і ламянуў у бок. Жонка пакінула гаварыць. Куры паднялі гвалт. Гаспадар спыніў каня. Да воза падышлі дзьве невядомыя яму асобы і, пагражаючы зброяй, зьнялі з воза гаспадара з жонкаю, разьдзелі, прывязалі да дрэва, а самі селі на воз і паехалі.

Сьледчая ўлада напала на правільны шлях. Хамялёў і Мядзьведзяў былі дастаўлены да Воўкава на апазнаваньне. Апошні ўлічыў абодвых.

С. Азерскі.

ЗДАРЭНЬНІ.

Шайка зладзеяў-жанчын.

У гор. Мазыры здарылася шмат буйных пакраж.

Крым. Вышук устанавіў, што пакражы робяць зладзейкі-гастралёршы Бамбізава, Семянуха-Сімбірская, Цьвяткова, Кохна і інш, якія прыехалі з Кіева.

Усе яны затрыманы.

Згарэла пастушка.

У Тураўскім раёне на беразе р. Прыпяці ў будцы, якая стаяла пры рацэ, згарэла 13-гадовая пастушка Хіма Страха.

Агонь у будцы разлажыла сама пастушка.

Забіты пяруном.

У вёсцы Слабодка, Капаткевіцкага раёну ў часе навальніцы пярун забіў гр-на Хрысьціяна Агароднага.

Горш за дзікіх зьвяроў.

Сямён Собалеў з маткаю (вёска Саўчанка, Віцебскай акругі) на грунце матар'яльных сврэчак моцна парэзалі Якуба Собалева (родны брат Сямёна). Ад ран Якуб у хуткім часе скананў.

Згарэлі будынкі 8 гаспадароў.

У м. Юравічах, Мазырск. акр., выбухнуў пажар. Агнём зьнішчаны будынкі 8 гаспадароў. Страты ад пажару дасягаюць 7000 р. Прычына ня высьветлена.

Апавяшчэньне.

— Сёньня, 1-га верасьня, а 6-й гадз. вечара ў памяшканьні Гаррайкому КП(б)Б адбудзецца ПАШЫРАНЫ ПЛЕНУМ КАМІТЭТУ СУПОЛЬНА З СЭКРАТАРАМІ ЯЧЭЕК ГАРРАЙЁНУ.

На пленум павінны зьявіцца: усе члены і кандыдаты РК, сэкратары ячэек, партыйцы-кіраўнікі прадпрыёмстваў Гаррайёну і партыйцы старш. фабзавкомаў.

НА ПАРАДКУ ДНЮ—1) Аб росьце і рэгуляваньні складу гар. арганізацыі і 2) Вынікі рацыяналізацыі вытворчасьці па Гаррайёну.

ПАСТАНОВЫ і ЗАГАДЫ ЎРАДУ БССР.

ПАСТАНОВА
Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў БССР

аб зьмене арт. 360 Грамадзянскага Кодэксу, аб замене ўвагі 1-й да арт. 360 артыкулам 360-б, аб скасаваньні ўвагі 2-й да арт. 360 і аб дапаўненьні Грамадзянскага Кодэксу артыкуламі 360-а, 360-в, 340-г, 360-д. 2-ю ўвагаю да арт. 361 і арт. арт. 375-а і 378-а.

На падставе арт. 2 пастановы 3 сэсіі ЦВК БССР IУ скліканьня за 26 ліпеня 1923 г. „Аб парадку ўнясеньня зьмен у кодэксы, зацьверджаныя ЦВК Беларусі“ (С. У. БССР 1923 г., № 13-14, арт. 115) Цэнтральны Выканаўчы Камітэт і Савет Народных Камісараў БССР пастанаўляюць:

1. Зьмяніць арт. 360 Грамадзянскага Кодэксу, запісаўшы яго ў наступнай рэдакцыі:

„Арт. 360. Акцыйныя таварыствы, якія не падпадаюць пад дзеяньне артыкулаў 360-а, 360-г і месцазнаходжаньня кіраўніцтва якіх паказана ў статуце на тэрыторыі БССР, утвараюцца на падставе статуту, які падаецца ўстаноўцамі праз Народны Камісарыят Гандлю БССР на зацьверджаньне Эканамічнае Нарады пры Савеце Народных Камісараў БССР.“

II. Замяніць увагу I да арт. 360 Грамадзянскага Кодэксу наступным артыкулам 360-б:

„Арт 360-б. Статуты акцыйных таварыстваў, якія займаюцца крэдытнымі альбо страхавымі апэрацыямі і раён якіх паводле статуту вызначаецца межамі БССР, падаюцца праз Народны Камісарыят Фінансаў на зацьверджаньне Эканамічнае Нарады пры Савеце Народных Камісараў БССР а ў выпадку, прадугледжаным арт. 360-а, на зацьверджаньне Савету Народных Камісараў БССР.“

III. Скасаваць увагу 2 да арт. 360 Грамадзянскага Кодэксу.

IV. Дапоўніць Грамадзянскі Кодэкс наступнымі артыкуламі: 360-а, 360-в, 360-г, 360-д, увагаю 2 да арт. 361 і арт. арт. 375-а і 378-а:

«Арт. 360-а. Калі статут акцыйнага таварыства дапушчае выключэньні з дзеючых законаў БССР, то ён падаецца ўстаноўцамі праз Народны Камісарыят Гандлю БССР на зацьверджаньне Савету Народных Камісараў БССР.»

«Арт. 360-в. Статуты акцыйных (паявых) таварыстваў павінны зацьвярджацца Саветам Працы і Абароны: а) калі сярод устаноўцаў таварыства ёсьць дзяржаўныя ўстановы Саюзу ССР альбо дзяржаўныя прадпрыёмствы агульнасаюзнага значэньня; б) калі сярод устаноўцаў таварыства ёсьць дзяржаўныя ўстановы альбо прадпрыёмствы некалькіх саюзных рэспублік; в) калі асноўны капітал таварыства перавышае адзін мільён рублёў; г) калі ў статуце таварыства знаходзіцца адступленьне ад дзеючых у адносінах да акцыйных таварыстваў пастаноў Савету Працы і Абароны».

«Арт. 360-г. Статуты акцыйных таварыстваў павінны зацьвярджацца Саветам Народных Камісараў Саюзу ССР: а) калі ва ўтварэньні таварыства бярэ ўдзел чужаземны капітал альбо калі статутам таварыства дазваляецца пераход акцый у рукі чужаземных грамадзян; б) калі статут таварыства, хаця-б і ўтворанага бяз удзелу чужаземнага капіталу, мае канцэсійны характар; в) калі ў статуце таварыства ёсьць адступленьні ад дзеючых пастаноў Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў СССР, а таксама ад тых пастаноў Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў РСФСР, якія маюць сілу агульнасаюзнага закону».

„Арт. 360-д. Статуты акцыйных (паявых) таварыстваў уносяцца на зацьверджаньне Савету Працы і Абароны альбо Савету Народных Камісараў СССР па належнасьці праз Народны Камісарыят Гандлю СССР, апроч статутаў крэдытных устаноў, якія ўносяцца праз Народны Камісарыят Фінансаў СССР, і статутаў таварыстваў, паказаных у п. п. „а“ і «б» арт. 360-г, якія ўносяцца праз Галоўны Канцэсійны Камітэт.»

„Увага 2 (да арт. 361). Статуты будаўнічых акцыйных (паявых) таварыстваў з перавагаю дзяржаўнага капіталу павінны задавольваць патрабаваньням пастановы Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў Саюзу ССР за 7 сакавіка 1927 году „Аб дзяржаўных будаўнічых прадпрыёмствах і будаўнічых акцыйных (паявых) таварыствах з перавагаю дзяржаўнага капіталу (З. З. СССР 1927 г., № 16, арт. 168)».

«Арт. 375-а. Акцыйныя (паявыя) таварыствы, якія ўтвараюцца і зарэгістраваны ва ўстаноўленым парадку (арт. арт. 360—360-д), маюць права дзейнічаць на ўсёй тэрыторыі СССР.

Увага: Раён дзейнасьці акцыйных крэдытных таварыстваў устанаўляецца іх статутамі“.

„Арт. 378-а Зьмены ў дзеючых статутах акцыйных (паявых) таварыстваў зацьвярджаюцца тымі органамі, якія павінны зацьвярджаць паводле паказаных вышэй артыкулаў Грамадзянскага Кодэксу статут данага таварыства і мяркуемыя зьмены да яго.

Калі зьмены пазбаўляюць статут таварыства адзнак, паказаных у арт. 360-в гэтага Кодэксу, то яны павінны зацьвярджацца Саветам Працы і Абароны; тыя-ж зьмены, якія пазбаўляюць статут адзнак, паказаных у арт. 360-г, павінны зацьвярджацца Саветам Народных Камісараў Саюзу ССР“.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. Чарвякоў.**

Нам. Старшыні Савету Народных Камісараў БССР **М. Карклін.**

В. аб. Сэкратара Цэнтральнаг. Выканаўчага Камітэту БССР **А. Сташэўскі.**

25 жніўня 1927 г.,
г. Менск.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров Белорусской ССР

об изменении статьи 360 Гражданского Кодекса замене примечания 1-га к статье 360 статьей 360-б, исключении примечания 2 к статье 360 и дополнении Гражданского Кодекса ст. ст. 360а, 360в, 360г, 360д вторым примечанием к статье 361 и статьями 375-а и 378-а.

На основании статьи 2 постановления 3-й сессии ЦИК БССР IУ-го созыва от 26 июля 1923 года „О порядке внесения изменений в кодексы, утвержденные ЦИК Белоруссии“ (С. У. БССР 1923 г., № 13—14, ст. 115) Центральный Исполнительный Комитет и Совет Народных Комиссаров БССР постановляют:

1. Изменить ст. 360 Гражданского Кодекса, изложив ее в следующей редакции:

„Ст. 360. Акционерные общества, не подпадающие под действие статей 360-а—360-г и местонахождение правления которых указано в уставе на территории БССР, учреждаются на основании устава, представляемого учредителями через Народный Комиссариат Торговли БССР на утверждение Экономического Совещания при Совете Народных Комиссаров БССР“.

II. Заменить примечание 1 к статье 360 Гражданского Кодекса следующей статьей 360-б:

„Ст. 360-б. Уставы акционерных обществ, имеющих предметом своей деятельности кредитные или страховые операции, район коих по уставу определяется в пределах БССР, представляются через Народный Комиссариат Финансов на утверждение Экономического Совещания при Совете Народных Комиссаров БССР, а в случае, предусмотренном статьей 360-а, на утверждение Совета Народных Комиссаров БССР“.

III. Исключить примечание 2 к статье 360 Гражданского Кодекса.

УI. Дополнить Гражданский Кодекс следующими статьями 360-а, 360 в, 360-г, 360-д, примечанием 2 к ст. 361 и ст. 375-а и 378-а:

„Ст. 360-а. Если устав акционерного общества допускает из'ятия из действующих законов БССР, то он представляется учредителями через Народный Комиссариат Торговли БССР на утверждение Совета Народных Комиссаров БССР“.

„Ст. 360 в. Уставы акционерных обществ (паевых товариществ) подлежат утверждению Совета Труда и Обороны: а) если среди учредителей общества имеются государственные учреждения Союза ССР или государственные предприятия общесоюзного значения; б) если среди учредителей общества имеются государственные учреждения или предприятия нескольких союзных республик, в) если основной капитал общества превышает один миллион рублей; г) если в уставе общества содержится отступление от действующих в отношении акционерных абществ постановлений Совета Труда и Обороны“.

„Ст. 360-г. Уставы акционерных обществ подлежат утверждению Совета Народных Комиссаров Союза ССР: а) если в учреждении общества принимает участие иностранный капитал или уставом общества допускается переход акций в руки иностранных граждан; б) если устав общества, хотя бы и учреждаемого без участия иностранного капитала, имеет концессионный характер; в) если в уставе общества содержатся отступления от действующих постановлений Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров СССР, а равно от тех постановлений Всероссийскага Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров РСФСР, которые имеют силу общесоюзного закона».

«Ст. 360-д. Уставы акционерных обществ (паевых товариществ) вносятся на утверждение Совета Труда и Обороны или Совета Народных Комиссаров СССР по принадлежности через Народный Комиссариат Торговли СССР, за исключением уставов кредитных учреждений, которые вносятся через Народный Комиссариат Финансов СССР, и уставов обществ, упомянутых в п. п. „а“ и «б» ст. 360-г, которые вносятся через Главный Концессионный Комитет“.

«Примечание 2 (к ст. 361). Уставы строительных акционерных обществ (паевых товариществ) с преобладанием государственного капитала должны удовлетворять требованиям постановления Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров Союза ССР от 7 марта 1927 года „О государственных строительных предприятиях и строительных акционерных обществах (паевых товариществах) с преобладанием государственного капитала» (С. З. СССР 1927 г. № 16, ст. 168).

«Ст. 375-а. Акционерные общества (паевые товарищеста), учреждаемые и зарегистрированные в установленном порядке (ст. ст. 360—360-д), имеют права действовать на всей территории СССР.

Примечание: Район деятельности акционерных кредитных учреждений определяется их уставами“.

„Ст. 378-а. Изменения в действующих уставах акционерных обществ (паевых товариществ) утверждаются теми органами, утверждению которых подлежал бы, согласно вышеуказанных статей Гражданского Кодекса, устав данного общества (товарищества), включая предполагаемые изменения.

Если изменения лишают устав общества (товарищества) признаков, указанных в статье 360-в настоящего Кодекса, они подлежат утверждению Совета Труда і Обороны; изменения же, лишающие устав признаков, указанных в статье 360-г, подлежат утверждению Совета Народных Комиссаров Союза ССР“.

Председатель Центрального Исполнительного Комитета БССР **А. Червяков.**

Зам. Председателя Совета Народных Комиссаров БССР **М. Карклин**

И. д. Секретаря Центрального Исполнительного Комитета БССР **А. Сташевский.**

25 августа 1927 г.,
г. Минск.

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА,**

ТЭАТР-КІНО

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАУНЫ ТЭАТР.
Гастролі Маскоўскай Мастацкай Опэры.
Чацьвер, 1 верасьня.
ДЛЯ ЧЛЕНАЎ ПРАФСАЮЗАЎ будзе пастаўлена опэра ў 4-х дзеях.
„КАРМЕН“.

КІНО «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА». Новая амэрыканская пастаноўка **„КИНО-ЗВЕЗДА“**, камэд. у 6 частк. Звыш праграмы—кіно-хроніка № 87.

КІНО «ПРАЛЕТАРЫ». Грандыёзная пастаноўка **„РАСТРАТА“** у 7-х частках. Звыш праграмы—выступленьне гумарыста-расказчыка **Д. ВАСТОРГАВА.**

ТЭАТР-КІНО «КУЛЬТУРА». Чарговы баявік **„СУМКА ДИПКУРЬЕРА“.** Кіно-раман у 7 частках.

ЛЮБУЮ КНИГУ
ПО ВСЕМ ОТРАСЛЯМ ЗНАНИЯ и ТЕХНИКИ, ЛИТЕРАТУРЫ И ИСКУССТВА
немедленно высылает наложенным платежом книжный магазин „КНИЖНАЯ ПОЛКА“.
РАЗЫСКАНИЕ и ВЫСЫЛКА РЕДКИХ РАСПРОДАННЫХ ИЗДАНИЙ,
Заказы и деньги адресовать: МОСКВА, 155. Малая Бронная, 10, помещение 3 „КНИЖНАЯ ПОЛКА“.

ПРАДАЕЦЦА
зрыў-папера, макулатура і старыя газэты.
Спытацца ў канторы газэты „Савецкая Беларусь“ (рог вуліц Карла Маркса і Ленінскай, 2-гі дом Саветаў).

Разысківаю мальчыка ПУТЯТО Иосифа-Степана;
находился в детском доме г. Игумена в 1921 г., возраст 16 лет.
Лиц, знающих о его местонахождении, просят сообщить доплатным письмом по адресу: г. Оренбург. Бухарский переулок, № 11, 1-й дорожный участок казакомесо НОВИЦКОЙ М. А.

АБАВЯЗКОВАЯ ПАСТАНОВА № 26
Менскага Гарадзкога Савету
30-га жніўня 1927 г.

У мэтах вучоту і праверкі правільнага разьмеркаваньня жылой плошчы, якая ўваходзіць у склад камунальнага жыльлёвага фонду, Менскі Гарадзкі Савет ПАСТАНАЎЛЯЕ:

1. **Даручыць** Камгасу разам з міліцыяй правесьці на 1-га кастрычніка г. г. праверку 30 проц. жыльлёвай плошчы як з мэтай устанаўленьня правільнасьці яе заняцьця, так і ўтрыманьня яе.

2. **Абавязаць** усіх уласьнікаў і кіраўнікоў прыватных дамоў, а таксама арандатараў муніцыпалізаваных, якія, згодна дагавору, павінны вылучаць 30 проц. норму, паведамляць у 3-хдзённы тэрмін Камунальны Аддзел Менгарсавету аб асвабаджэньні ў іх дамох жыльлёвай плошчы, якая ўваходзіць у скад 30 проц. нормы і не дапушчаць без дазволу Камгасу заняцьця гэтай плошчы.

УВАГА: Усяленьне на супольнае жыхарства ў 30 проц. плошчу можа адбывацца ня інакш, як з дазволу Камгасу.

3. **Абявязаць** кіраўнікоў дзяржаўных, прафэсыянальных, каапэрацыйных і грамадзкіх устаноў, у карыстаньні якіх знаходзяцца муніцыпалізаваныя дамы, паведамляць у 3-х дзённы тэрмін Камунальны Аддзел Менгарсавету аб асвабаджэньні імі дамоў цалкам ці часьцямі (асобнымі пакоямі) у сувязі як са скарачэньнем і спрашчэньнем апарату, так і пераходам у іншыя памяшканьні і ліквідацыяй устаноў.

4. Камгасу ў развіцьцё гэтай пастановы **выдаць належную інструкцыю.**

5. Вінаватыя ў невыкананьні гэтай пастановы **караюцца** ў адміністрацыйным парадку—штрафам да 300 руб. ці прымусовымі работамі да 3-х мясяцаў, а асобы, якія самачынна займаюць асвабоджаную плошчу, высяляюцца ў адміністрацыйным парадку, згодна пастановы ЦВК і СНК ад 19 лютага г. г. (Збор. Зак. 1927 г. № 12, арт. 42).

6. Нагляд за выкананьнем гэтае абавязковае пастановы ўскладаецца на Камгас і міліцыю.

Старшыня Менскага Гарсавету **ЯЦКЕВІЧ.**

Сэкратар **ПАСЫНКОЎСКІ.**

Гр-ка в. Луніцы, Хутарскога с-с., Чэрвенскага р. **ГУРСКАЯ Саламея Пятроўна** выклікае свайго мужа **ГУРСКАГА Ільлю Кірылавіча** па справе скасаваньня шлюбу.

ЗГУБЛЕНЫ:

— Пасьведчаньне Рабакова Г. І., выд. Чэрвенскім агульнаасьветнымі курсамі, кв. 3981.

— Асабовая кніжка Мануліка А., выд. Чэрвенскім РВК, кв. 3981.

— Пасьведчаньне Ашэйчыка А. А., аб сканчэньні Чэрвенскай 7-годкі, кв, 3981.

— Картка на каня Хурсевіча І. Ф, выд. Хутарскім ВВК, кв. 3981.

— Дзьве вучотна-конск. карткі Ладуцька Ф. М., выд. Хутарскім ВВК, кв., 3981.

— Картка на каня Лысенка Е. П., выд. Чэрвенскім РВК, кв. 3981.

— Асабовая кніжка Грыбко І. С., выд. Чэрвенскім РВК, кв. 3981.

—Картка на каня № 16 і пасьведчаньне № 159 дапрызыўніка 1905 г. на імя Сакалоўскага М., кв. 3981.

— Каапэрацыйная кніжка Ліхтаровіча Ф. С., выд. МЦРК, кв. 3957.

— Асабовая кніжка № 86 Папдеўкі К. Г., гр-на в. Бярэзкі, Бярэзкоўскага с.-с., кв. 3958.

— Конская карта № 73 Леуса Д. І., выд. Грэскім ВВК у 1924 г., кв. 3959.

— Пасьведчаньне № 24227 Шульмана Р. Л. аб сканчэньні сямігодкі, кв. 3960.

— Асабовая кніжка Цюшкевіча В., выд. Пятрыкоўскім РВК, кв. 3961.

— Сяброўскі білет № 961 Марцынкевіча А. Я., выд. саюзам савгандальсл., кв. 3962.

— Атэстат Садоўскага Е. І. аб сканчэньні сямігодкі, выд. 5 школай, кв. 3963.

— Вайскова-вучотная кніжка Кунцова П, і пашпарт гр-на в. Біруля, Краснапольскага р., кв. 3964.

— Асабовая кніжка Васількова С. Е. гр-на Горскага с.-с., Краснапольск. р., кв. 3965.

— Мэтрычн. даведка Борціча М. ,.А выд. Барысаўск. акр. загсам.

— Гандлёв. патэнт. I разр. № 248 Кантаровіча Г. Л., выд. Барысаўск. акрфа.

— Асабовая кніжка Васількова С. Е. гр-на Горскага с.-с., Краснапольск. р., кв. 2965.

НА АСНОВЕ ПАСТАНОВЫ САВЕТУ ПРАЦЫ І АБАРОНЫ ад 10-га жніўня 1927 г.

БЕЛАРУСКАЯ КАНТОРА І ЗАХОДНАЯ РАЙЕННАЯ УПРАВА 1-га Акц. Т-ва „ТРАНСПОРТ“ з 2-га верасьня г.г.

ЛІКВІДУЮЦЦА

Беларуская Кантора прапануе ўсім грузаўласьнікам зараз-жа атрымаць свае грузы і зрабіць разрахунак, прычым **НЕ ПАЗЬНЕЙ 15 верасьня** павінна быць заяўлена Канторы аб усіх пратэнзіях, якія да яе маюцца. Пасьля адзначанага тэрміну **ніякія пратэнзіі прымацца ня будуць.** Неатрыманыя грузы будуць перададзены Акц. Т-ву «Совторгфлот», на падставе ўтворанай між ім і Акц. Т-вам «Транспорт», водлуг пастановы Савету Працы і Абароны ад 10-VIII-27 г.,—згоды, і могуць быць у далейшым выкуплены ў «Совторгфлота» пасьля прадстаўленьня адпаведных дакумантаў і правядзеньня адпаведных разрахункаў.

Даверавы ўправы 1-га Акц. Т-ва „Транспорт“ **ГОЛЬДФЭЙДЭР.**

Галоўлітбел 24864.

1-я Дзяржаўная друкарня.